

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ**
UNIVERSITY OF PATRAS

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ :

ΚΑΡΒΟΥΝΙΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΜΑΛΑΒΑΖΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ :

ΝΤΕΜΠΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΠΑΤΡΑ

2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	2
1.1 : ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ...2	
1.2 : ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....3	
1.3 : ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ.....4	
1.4 : Ο ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.....6	
1.5 : ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑΣ.....8	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	12
2.1 : ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....12	
2.2 : ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....12	
2.3 : ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....14	
2.4 : ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ16	
2.5 : Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΑΠΟ ΤΟ 2011 ΚΑΙ ΜΕΤΑ.....23	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ.....	33
3.1 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ.....33	
3.2 : ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ.....33	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	35
4.1 : ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ.....35	
4.2 : ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ.....35	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	36
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 Ορισμός τουρισμού και ιστορική αναδρομή του τουρισμού

Η λέξη «τουρισμός» προέρχεται από τη γαλλική λέξη “tour” και την αγγλική λέξη “touring”, που προέρχονται από τη λατινική λέξη “torpus” και σημαίνουν γύρος ή περιήγηση (Βαρβαρέσος, 2000). Υπάρχει ιδιαίτερη δυσκολία στην υιοθέτηση ενός και μόνο ορισμού του τουρισμού, καθώς πρόκειται για μια οικονομική δραστηριότητα που αποτελείται από πολλούς και ετερογενείς επιμέρους τομείς. Το 1993, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού έδωσε έναν ορισμό, που μέχρι και σήμερα είναι ο πιο ευρέως αποδεκτός.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού όρισε τον τουρισμό ως «το φαινόμενο που προκύπτει από τις προσωρινές επισκέψεις ή παραμονές ατόμων εκτός του μόνιμου τόπου κατοικίας τους, για οποιοδήποτε λόγο πέρα από την απασχόληση τους με αμοιβή από τον τόπο επίσκεψης» και τους τουρίστες ως «τα άτομα που ταξιδεύουν και μένουν σε μέρη διαφορετικά από το συνηθισμένο περιβάλλον τους, για διάστημα όχι μεγαλύτερο ενός συνεχούς έτους, για αναψυχή, εργασία και άλλους λόγους, που όμως δε σχετίζονται με την εξάσκηση οποιασδήποτε δραστηριότητας αμοιβάται από τον τόπο επίσκεψής τους».

Ο τουρισμός μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελείται από τέσσερις τουριστικές περιόδους καθώς και από την σύγχρονη τουριστική περίοδο. Οι κυριότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού (τουρισμός αναψυχής, επαγγελματικός τουρισμός, θρησκευτικός, αθλητικός και ιαματικός τουρισμός) έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα και εξελίχθηκαν στα προ Χριστού χρόνια (1^η τουριστική περίοδος). Το τουριστικό φαινόμενο ήταν συνδεδεμένο με τον ελεύθερο χρόνο και τις δραστηριότητες που μπορούσαν να επιτελεστούν εντός αυτού (Βαρβαρέσος, 2000). Από τη γέννηση του Χριστού μέχρι και το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα δεν παρουσιάστηκαν νέες μορφές τουρισμού αλλά δεν έπαψε να υπάρχει τουριστική δραστηριότητα κυρίως με την μορφή του προϋπάρχοντος θρησκευτικού, αθλητικού και ιαματικού τουρισμού (2^η τουριστική περίοδος).

Από το 1850 έως το 1930 (3^η τουριστική περίοδος) υπήρξε μεγάλη ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων και των οδικών δικτύων. Οι γόνιμοι αριστοκρατικών και πλούσιων οικογενειών της Γαλλίας, της Μεγάλης Βρετανίας για να συμπληρώσουν την ακαδημαϊκή τους μόρφωση ξεκίνησαν ταξίδια. Έτσι ξεκίνησε η χρήση σιδηροδρόμου, αργότερα αυτοκινήτου και προς το τέλος της περιόδου και του αεροπλάνου. Επίσης υπήρξε ανάπτυξη των ξενοδοχείων από άποψη κατασκευής και εξοπλισμού καθώς εμφανίστηκαν και οι πρώτοι οργανωτές ταξιδιών. Κατά την περίοδο αυτή συνειδητοποίησαν την οικονομική και κοινωνική διάσταση του τουρισμού με αποτέλεσμα τα κράτη να ιδρύσουν Δημόσιους Τουριστικούς Φορείς και οι επιχειρηματίες να προσπαθούν να παράγουν νέα τουριστικά προϊόντα.

Από το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου και ειδικά για την Ελλάδα από το τέλος του 1950 τα τουριστικά μεγέθη διπλασιάστηκαν και λέγεται ως περίοδος της γρήγορης έκρηξης του τουριστικού φαινομένου (4^η τουριστική περίοδος). Ο τουρισμός με την σύγχρονη του μορφή αποτελεί ένα οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο (Σύγχρονη τουριστική περίοδος). Ο τουρισμός δεν αποτελεί λύση των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων όμως

συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη τους. Για αυτό το λόγο επιδιώκεται από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Σημαντικό να αναφέρουμε είναι ότι τόσο η εξέλιξη του τουρισμού σε μία αναπτυσσόμενη βιομηχανία όσο και η τρέχουσα οικονομική σημασία του δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται χωριστά αλλά στο πλαίσιο του αυξανόμενου ενδιαφέροντος για το τριτογενή τομέα, δηλαδή τομέα των υπηρεσιών, της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας. Η αναπτυξιακή πορεία του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο υπήρξε εντυπωσιακή αφού αναγνωρίζεται πλέον ως η μεγαλύτερη βιομηχανία του κόσμου από το 1997.

Από το 2004 και μετά καταγράφηκαν σημαντικά ετήσιες αυξήσεις των αφίξεων των τουριστών στην Ελλάδα, σε σύγκριση με την χαμηλή επίδοση του 2004. Η ετήσια αύξηση του 2005 ήταν +10,91%, το 2006 +8,63% και το 2007 έφτασε το +9,22%. Το 2008 παρουσιάζεται πτώση κατά -1,4% σε σχέση με το 2007. Τα τελευταία έτη παρουσιάζονται έντονες διακυμάνσεις στις αγορές των χωρών που αποτελούν τις κυριότερες πηγές εισροής ως προς την Ελλάδα. Οι πρώτες ενδείξεις ανάκαμψης εμφανίζονται το 2013 παρόλο που δεν υπήρχε ομοιόμορφη αύξηση των μεγεθών ούτε ως προς τις περιοχές ούτε ως προς τις μεταβλητές. Συγκεκριμένα από το 2012 στο 2013 η αύξηση ήταν +15,5% και το 2014 σημειώνεται σημαντική αύξηση που φτάνει στο ποσοστό +23%. Η αύξηση συνεχίζεται και το 2015 με την ταξιδιωτική κίνηση την περίοδο Ιανουαρίου-Απριλίου 2015 να αυξάνεται κατά 31,9%.

1.2 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του τουρισμού και πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του Ελληνικού τουρισμού

Ο Τουρισμός αποτελεί οικονομική δραστηριότητα αυξανόμενης σπουδαιότητας στην οικονομία, λόγω βελτιώσεως των βιοτικών επιπέδων. Το τουριστικό προϊόν είναι πολυσύνθετο προϊόν, συμπαραγόμενο από πολλούς κλάδους παραγωγής (Λαγός Δ., Τουριστική Οικονομία, Αθήνα, Κριτική). Επομένως, ο τουρισμός επιφέρει αλλαγές στην οικονομία, στην κοινωνία, στον πολιτισμό και στο περιβάλλον των περιοχών ή χωρών όπου αναπτύσσεται και σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του τουριστικού τομέα (Κοκκώση & Τσάρτας, 2001).

1.2.1 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του τουρισμού

Πλεονεκτήματα τουρισμού

Τα προφανή οφέλη του τουρισμού είναι η αύξηση του εισοδήματος της περιοχής και ως εκ τούτου του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος και της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, η εισροή ξένου νομίσματος, η αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης και μείωση της ανεργίας. Τα οφέλη στον κοινωνικό τομέα είναι η ανταλλαγή ιδεών μεταξύ κατοίκων και επισκεπτών, βελτίωση ψυχικής υγείας των τουριστών, βελτίωση ποιότητας διαβίωσης και μορφωτικού επιπέδου των πολιτών. Στον περιβαλλοντικό τομέα τα πλεονεκτήματα του τουρισμού είναι η ανάδειξη και αξιοποίηση περιοχών με πολιτισμικό ή γεωγραφικό ενδιαφέρον, η δημιουργία και εξέλιξη τοπικών έργων υποδομής.

Μειονεκτήματα τουρισμού

Ο τουρισμός εκτός από θετικές, έχει και αρνητικές συνέπειες για την οικονομία και την κοινωνία. Όσον αφορά την οικονομία, ο τουρισμός διακρίνεται από εποχικότητα, έχοντας διακυμάνσεις ανά εποχή, επιφέροντας διακυμάνσεις και στην οικονομική δραστηριότητα και το εισόδημα των πολιτών που εξαρτώνται από αυτόν. Επίσης, υπάρχει διαρροή εισοδήματος, γεγονός που περιορίζει τα εγχώρια οφέλη. Πολλές φορές η αυξημένη κίνηση τουριστών

επιφέρει αύξηση των τιμών στα τοπικά αγαθά, αυξάνοντας το κόστος ζωής για τους ντόπιους κατοίκους. Στον κοινωνικό τομέα, σε περιοχές με μαζικό τουρισμό παρατηρείται έντονη εγκληματικότητα, προκαλώντας σε κάποιες περιπτώσεις και το φαινόμενο της ξενοφοβίας από τους ντόπιους. Επίσης, παρατηρείται σε κάποιες περιοχές αλλοίωση στα τοπικά ήθη και έθιμα ή κάποιες φορές εμπορευματοποίηση της τοπικής παράδοσης. Στον περιβαλλοντικό τομέα το μεγαλύτερο αποτέλεσμα του τουρισμού είναι η μόλυνση του περιβάλλοντος και η διατάραξη του οικολογικού συστήματος.

1.2.2 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού

Ο κλάδος του τουρισμού, παρόλο που καθυστέρησε να αναπτυχθεί στην Ελλάδα, σήμερα αποτελεί το σημαντικότερο τομέα στήριξης για την ελληνική οικονομία. Σύμφωνα με τις πεποιθήσεις πολλών μάλιστα, ο τουρισμός μαζί με τη ναυτιλία είναι οι κινητήριες δυνάμεις που βοηθούν να ξεπεράσει η χώρα μας το αδιέξοδο της οικονομικής κρίσης.

Πλεονεκτήματα Ελληνικού τουρισμού

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα του ελληνικού τουρισμού είναι η συμβολή του στην αύξηση του ΑΕΠ, καθώς και στην αύξηση της απασχόλησης στη χώρα μας. Ο ελληνικός τουρισμός στηρίζει και την περιφερειακή ανάπτυξη, εφόσον το ήπιο μεσογειακό κλίμα και το χωροταξικό σχέδιο της χώρας βοηθούν τις τουριστικές επιχειρήσεις πολλών περιοχών να αναπτυχθούν. Σε μεγάλο μέρος της χώρας μας υπάρχει τα τελευταία χρόνια αύξηση των υποδομών, με αφορμή πολλές φορές την εξυπηρέτηση των τουριστών, ευνοώντας παράλληλα όμως και τους μόνιμους κατοίκους.

Μειονεκτήματα Ελληνικού τουρισμού

Μολονότι ο τουρισμός έχει αδιαμφισβήτητα θετική επίδραση στην απασχόληση, το αρνητικό χαρακτηριστικό είναι η εποχικότητα στον τομέα της εργασίας. Πολλές περιοχές της χώρας μας αποτελούν ταξιδιωτικό προορισμό συγκεκριμένη εποχή του χρόνου οπότε οι αντίστοιχες επιχειρήσεις λειτουργούν και απασχολούν εργατικό δυναμικό για καθορισμένο χρονικό διάστημα. Ένα ακόμα μειονέκτημα για τη χώρα μας είναι η αύξηση του πληθωρισμού που επιφέρει ο τουρισμός. Πολλοί επιχειρηματίες του κλάδου αντιμετωπίζουν τον τουρισμό σαν ευκαιρία αύξησης των κερδών τους, αυξάνοντας τις τιμές των παροχών τους, γεγονός όμως που έχει επίδραση και στους μόνιμους κατοίκους της περιοχής. Επίσης, λόγω της μεγάλης εξάρτησης της οικονομίας μας από τον τουρισμό, αυξάνεται η ανάγκη για εύρεση έκτασης για τουριστικές υποδομές ή δραστηριότητες (Κοκκωσής & Τσάρτας, 2001). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την κακή χρήση ή και καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και πλούτου που διαθέτουμε.

1.3 Ελληνικός τουρισμός και ανταγωνιστικότητα

Η Ελλάδα για το 2015 κατέλαβε την 31^η θέση στο Δείκτη Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας που περιλαμβάνει 141 χώρες. Ο βασικός δείκτης που αποτυπώνει την ανταγωνιστικότητα των τουριστικών προορισμών, με βάση 14 επιμέρους δείκτες, δημοσιοποιείται κάθε δύο χρόνια από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ. Η Ελλάδα κατατάχθηκε στην 31^η θέση από τη 32^η που είχε το 2013 και την 29^η που είχε το 2011. Στον Ευρωπαϊκό Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας που συγκρίνει τις επιδόσεις 37 χωρών η Ελλάδα καταλαμβάνει την 18^η θέση. Στους επιμέρους δείκτες η Ελλάδα έχει υψηλές θέσεις σε τομείς υγείας, υγιεινής, σε τουριστικές υποδομές και υπηρεσίες. Αντίθετα, έχει χαμηλές θέσεις σε τομείς όπως ανταγωνιστικότητα τιμών καθώς και στο γενικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Πίνακας 1 : Κατάταξη χωρών ως προς την ανταγωνιστικότητα στον τουρισμό

ΙΣΠΑΝΙΑ 1	5,31
ΓΑΛΛΙΑ 2	5,24
ΓΕΡΜΑΝΙΑ 3	5,22
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ 4	5,12
Η.Π.Α 5	5,12
ΕΛΒΕΤΙΑ 6	4,99
ΙΤΑΛΙΑ 7	4,98
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ 8	4,98
ΙΑΠΩΝΙΑ 9	4,94
ΚΑΝΑΔΑΣ 10	4,92
ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ 11	4,86
ΑΥΣΤΡΙΑ 12	4,82
ΧΟΓΚ-ΚΟΓΚ 13	4,68
ΟΛΛΑΝΔΙΑ 14	4,67
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ 15	4,64
ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ 16	4,64
ΚΙΝΑ 17	4,54
ΙΣΛΑΝΔΙΑ 18	4,54
ΙΡΛΑΝΔΙΑ 19	4,53
ΝΟΡΒΗΓΙΑ 20	4,52
ΒΕΛΓΙΟ 21	4,51
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ 22	4,47
ΣΟΥΗΔΙΑ 23	4,45
ΗΝ.ΑΡΑΒ.ΕΜΙΡΑΤΑ 24	4,43
ΜΑΛΑΙΣΙΑ 25	4,41
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ 26	4,38
ΔΑΝΙΑ 27	4,38
ΒΡΑΖΙΛΙΑ 28	4,37
ΚΟΡΕΑ,ΔΗΜ. 29	4,37
ΜΕΞΙΚΟ 30	4,36
ΕΛΛΑΔΑ 31	4,36
ΤΑΙΒΑΝ(ΚΙΝΑ) 32	4,35
ΚΡΟΑΤΙΑ 33	4,3
ΠΑΝΑΜΑΣ 34	4,28
ΤΑΙΛΑΝΔΗ 35	4,26
ΚΥΠΡΟΣ 36	4,25
ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜ. 37	4,22
ΕΣΘΟΝΙΑ 38	4,22
ΣΛΟΒΕΝΙΑ 39	4,17
ΜΑΛΤΑ 40	4,16

Ειδικότερα, η κατάταξη της Ελλάδας στους επιμέρους δείκτες σε σχέση με τη θέση των 141 προορισμών και με βαθμολογία το 7 έχει ως εξής

- -9^η θέση κατέλαβε για την Υγεία και την Υγιεινή (6,6 βαθμολογία)
- -12^η θέση κατέλαβε για τουριστικές υποδομές και υπηρεσίες(6,1 βαθμολογία)
- -24^η θέση για την προτεραιότητα που δίνεται στον Τομέα(5,4 βαθμολογία)
- -27^η θέση για την υποδομή των αεροπορικών μεταφορών(4,2 βαθμολογία)
- -32^η θέση για τους πολιτιστικούς πόρους(2,8 βαθμολογία)
- -45^η θέση για το ανθρώπινο δυναμικό και την αγορά εργασίας(4,7 βαθμολογία)
- -46^η θέση για τους φυσικούς πόρους(3,5 βαθμολογία)
- -49^η θέση για την ετοιμότητα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών(4,7 βαθμολογία)
- -51^η θέση για το επίγειο δίκτυο μεταφορών και λιμενικών υποδομών(4 βαθμολογία)
- -57^η θέση για ασφάλεια και προστασία(5,5 βαθμολογία)
- -61^η θέση για περιβαλλοντική αειφορία(4,2 βαθμολογία)
- -104^η θέση για το επιχειρηματικό περιβάλλον(4 βαθμολογία)
- -113^η θέση για την ανταγωνιστικότητα τιμών(3,9 βαθμολογία)

1.4 Κύκλος ζωής του τουριστικού προϊόντος

Η ανάπτυξη του τουρισμού στις περισσότερες περιοχές, βασίζεται στον τοπικό φυσικό και πολιτιστικό πλούτο. Αν ο τουρισμός δεν γίνεται να μην επιδρά στο περιβάλλον το ερώτημα που δημιουργείται είναι κατά πόσο η επίδραση αυτή δημιουργεί αρνητικές συνέπειες και κόστη για το σύνολο έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθούν. Οι συνέπειες αυτές αφορούν κυρίως το μέλλον και κατά πόσο μπορεί να υποστηρίξει και στο μέλλον την τουριστική δραστηριότητα και δίνοντας στους κατοίκους οφέλη αντίστοιχα με τα σημερινά. Αν αυτό δεν πραγματοποιηθεί τότε το περιβάλλον δεν προσφέρει τις φυσικές του υπηρεσίες στους τουρίστες οι οποίοι το εγκαταλείπουν αναζητώντας άλλους προορισμούς αφήνοντας τη θέση τους σε άλλους τουρίστες με χαμηλότερο κόστος αλλά αντίστοιχη τουριστική ποιότητα. Αν η τουριστική περιοχή είναι υπό πλήρη εγκατάλειψη τότε αναφέρεται κανείς στον κύκλο ζωής ενός τουριστικού προορισμού σε αντιστοιχία με την έννοια του κύκλου ζωής προϊόντος.

Το τουριστικό προϊόν μπορεί εύκολα να υιοθετηθεί ή να αντικατασταθεί ή ακόμα και να αφαιρεθεί από την αγορά κάτι που δεν ισχύει για την τουριστική περιοχή. Ένας τουριστικός προορισμός αποτελείται από την φάση της άνθησης-επέκτασης με σημαντική συσσώρευση κερδών, τη φάση της ωρίμανσης που συνοδεύεται από την εμφάνιση αρνητικών εξωτερικών οικονομικών και έντονου ανταγωνισμού (μείωση κερδών) και την φάση της κάμψης-κρίσης την οποία θα ακολουθήσει η ανανέωση ή η κατάρρευση.

Κατά συνέπεια για την διατήρηση της ποιότητας και της διάρκειας του κύκλου ζωής ενός τουριστικού προορισμού, θα πρέπει να στοχεύσουμε στον εσωτερικό του σχεδιασμό καθώς και σε μια ολοκληρωμένη διαχείριση, ώστε ο συγκεκριμένος προορισμός να ανταποκριθεί στις διαχρονικές αλλαγές της τουριστικής αγοράς και του τοπικού περιβάλλοντος όπως αυτό καθορίζεται από τις ιδιαιτερότητές του.

Όταν για ένα μικρό χρονικό διάστημα συγκεντρώνονται πολλοί επισκέπτες σε μια μικρή περιοχή έχει ως αποτέλεσμα, οι πιέσεις των φυσικών πόρων, να αυξάνονται σημαντικά. Έτσι πολλές φορές το ίδιο το σύστημα ξεπερνά τα όρια αντοχής του χωρίς να μπορεί να αντιμετωπίσει σοβαρά προβλήματα ισορροπίας. Τα όρια εκφράζονται με την φέρουσα ικανότητα του συστήματος η οποία ορίζεται ως ‘‘ο αριθμός των χρηστών που μπορεί να δεχτεί μια περιοχή χωρίς μόνιμη περιβαλλοντική υποβάθμιση και η εξασφάλιση της ικανότητας της περιοχής να υποστηρίξει δραστηριότητες αναψυχής, αλλά και χωρίς να υποβαθμίζει την εμπειρία αναψυχής των επισκεπτών’’. Υπάρχουν τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις για την φέρουσα ικανότητα μιας περιοχής :

- Φυσική περιβαλλοντική:
 - Οικολογική: ικανότητα των φυσικών πόρων και οικοσυστημάτων να υποστηρίζουν την τουριστική ανάπτυξη.
 - Χωρική: ικανότητα της υποδομής να υποστηρίζουν την τουριστική ανάπτυξη.
- Κοινωνική περιβαλλοντική:
 - Ψυχολογική: έχει ως μέτρο για την ανάπτυξη του τουρισμού την ευχαρίστηση του επισκέπτη.
 - Πολιτιστική: περιγράφει την ανοχή του εγχώριου πληθυσμού στον τουρισμό.
- Οικονομική περιβαλλοντική: εστιάζεται στη σχέση της τοπικής οικονομίας ως προς τον τουρισμό.

Όταν αναφερόμαστε στάδια ανάπτυξης του κύκλου ζωής περιγράφουμε τις διαδοχικές φάσεις της τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής στην κάθε μια από τις οποίες διαμορφώνονται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά σε ότι αφορά την κοινωνικοοικονομική δομή και τον τύπο των τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών. Τα στάδια ανάπτυξης ενός τουριστικού προορισμού είναι:

- Η εξερεύνηση: οι τουρίστες αναζητούν ήσυχες περιοχές με φυσικό περιβάλλον οι οποίες στερούνται από δημόσιες υποδομές και δεν επηρεάζονται από οποιαδήποτε διαφήμιση. Οι πρώτες υποτυπώδεις υποδομές ξενοδοχείων και εστιατορίων εμφανίζονται μέσω των τουριστών και των τοπικών επιχειρηματιών. Οι αντιμετώπιση των τουριστών από τους τοπικούς κατοίκους γίνεται ως φορείς διαφορετικών αντιλήψεων ή ως φιλοξενούμενους. Οι παράγοντες που καθορίζουν το στάδιο αυτό είναι η φυσική ομορφιά της περιοχής, οι λίγοι τολμηροί τουρίστες και οι τοπικοί επιχειρηματίες.
- Εμπλοκή: οι τουρίστες αυξάνονται όλο και συχνότερα και η τοπική κοινωνία αναγνωρίζει τον τουρισμό ως κύριο μέσο ανάπτυξης. Οι τοπικοί επιχειρηματίες αλλά

και γενικά επιχειρηματίες από άλλες περιοχές προσφέρουν καλύτερες υπηρεσίες διαμονής εστίασης και ψυχαγωγίας. Αρχίζουν έτσι οι πρώτες τουριστικές επενδύσεις και η διαφήμιση της τουριστικής περιοχής.

- Ανάπτυξη: επιτυγχάνονται ταχύτατες αλλαγές στην κοινωνική και παραγωγική δομή της περιοχής. Εγκαταλείπονται σχεδόν όλοι οι κλάδοι της παραγωγής και στρέφονται προς την απασχόληση του τουρισμού. Οι σχέσεις των τουριστών με τους τοπικούς γίνονται σταδιακά σχέσεις εμπορικής συναλλαγής.

1.5 Το ζήτημα της εποχικότητας

Ο όρος εποχικότητα δηλώνει το φαινόμενο της εκδήλωσης της τουριστικής δραστηριότητας σε ορισμένη εποχή του έτους. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται για δύο βασικούς λόγους. Πρώτον για τους φυσικούς πόρους όπου σχετίζονται με το κλίμα και δεύτερον για θεσμικούς λόγους όπως ήθη και έθιμα, θρησκευτικές εορτές και περίοδος σχολικών διακοπών.

Η διερεύνηση της εποχικότητας της τουριστικής κίνησης στην Ελλάδα για το 2000-2012 γίνεται βάση των διαθέσιμων στοιχείων του Eurostat για τις μηνιαίες αφίξεις σε τουριστικά καταλύματα και αφορούν τον εσωτερικό αλλά και τον εισερχόμενο τουρισμό. Στο πίνακα 1,2 και 3 φαίνεται η διαχρονική μεταβολή της μηνιαίας κατανομής των αφίξεων σε καταλύματα της Ελλάδας για το σύνολο του τουρισμού, τον εσωτερικό και τον εισερχόμενο. Από το πίνακα 1 προκύπτει μία τάση για αύξηση των συνολικών αφίξεων τους καλοκαιρινούς μήνες. Συγκεκριμένα, κατά τον Αύγουστο, τον μήνα αιχμής, το 2000 καταγράφεται 15,47% των συνολικών αφίξεων στα καταλύματα και το 2012 το 19,28%. Αντίστοιχα προκύπτει από τον πίνακα 2 για τον εσωτερικό τουρισμό όπου κατά τον Αύγουστο του 2000 καταγράφεται 16,03% των αφίξεων των ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα και το 2012 το 16,82%. Ομοίως παρατηρούμε με βάση τον πίνακα 3 ότι οι αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στα καταλύματα τον Αύγουστο φτάνουν το 16,90% το 2000 και το 20,76% το 2012.

Πίνακας 2 : Μηνιαία κατανομή των αφίξεων σε καταλύματα στην Ελλάδα για τα έτη 2000 και 2012 (σύνολο τουρισμού)

	2000	2012
<i>Ιανουάριος</i>	3,36%	2,95%
<i>Φεβρουάριος</i>	3,74%	2,74%
<i>Μάρτιος</i>	4,77%	3,68%
<i>Απρίλιος</i>	7,29%	5,57%
<i>Μάιος</i>	10,65%	9,41%
<i>Ιούνιος</i>	11,91%	13,61%
<i>Ιούλιος</i>	14,61%	17,60%

<i>Αύγουστος</i>	15,47%	19,28%
<i>Σεπτέμβριος</i>	12,55%	13,22%
<i>Οκτώβριος</i>	8,09%	6,23%
<i>Νοέμβριος</i>	3,94%	2,83%
<i>Δεκέμβριος</i>	3,63%	2,86%

Πίνακας 3 : Μηνιαία κατανομή των αφίξεων σε καταλύματα στην Ελλάδα για τα έτη 2000 και 2012 (εσωτερικού τουρισμού)

	2000	2012
<i>Ιανουάριος</i>	4,81%	6,15%
<i>Φεβρουάριος</i>	5,69%	5,64%
<i>Μάρτιος</i>	7,42%	7,12%
<i>Απρίλιος</i>	8,54%	7,36%
<i>Μάιος</i>	7,55%	6,54%
<i>Ιούνιος</i>	8,70%	9,59%
<i>Ιούλιος</i>	11,78%	13,89%
<i>Αύγουστος</i>	16,03%	16,82%
<i>Σεπτέμβριος</i>	9,70%	9,20%
<i>Οκτώβριος</i>	7,32%	6,32%
<i>Νοέμβριος</i>	6,39%	5,37%
<i>Δεκέμβριος</i>	6,07%	6,00%

Πίνακας 4 : Μηνιαία κατανομή των αφίξεων σε καταλύματα στην Ελλάδα για τα έτη 2000 και 2012 (εισερχόμενος τουρισμός)

	2000	2012
<i>Ιανουάριος</i>	1,38%	1,03%
<i>Φεβρουάριος</i>	1,64%	1,00%
<i>Μάρτιος</i>	2,71%	1,62%
<i>Απρίλιος</i>	6,99%	4,49%
<i>Μάιος</i>	12,63%	11,14%
<i>Ιούνιος</i>	13,87%	16,03%
<i>Ιούλιος</i>	16,20%	19,83%
<i>Αύγουστος</i>	16,90%	20,76%
<i>Σεπτέμβριος</i>	15,12%	15,63%
<i>Οκτώβριος</i>	8,79%	6,18%
<i>Νοέμβριος</i>	2,08%	1,32%
<i>Δεκέμβριος</i>	1,68%	0,98%

Το 2014 αυξήθηκαν οι εισπράξεις της χώρας από τον εισερχόμενο τουρισμό καθώς υπήρξε μεγαλύτερη αύξηση από τις αφίξεις. Αυτή η αύξηση οδήγησε στην όξυνση της εποχικότητας. Συνεπώς, αυτό που αναδεικνύουν τα συγκεκριμένα ευρήματα είναι ότι η εποχικότητα του Ελληνικού τουρισμού αποτελεί δομικό του πρόβλημα το οποίο δεν αντιμετωπίζεται με την αύξηση της τουριστικής κίνησης. Αντιθέτως απαιτούνται κατάλληλες δράσεις και δομικές αλλαγές.

Πίνακας 5 : Μηνιαίες αφίξεις μη κατοίκων στην Ελλάδα

Μήνας	2013	2014
<i>Ιανουάριος</i>	365.603	404.293
<i>Φεβρουάριος</i>	295.653	325.954
<i>Μάρτιος</i>	362.100	456.656
<i>Απρίλιος</i>	557.498	727.964
<i>Μάιος</i>	1.467.136	1.651.704
<i>Ιούνιος</i>	2.372.850	2.697.469
<i>Ιούλιος</i>	3.263.920	4.222.873
<i>Αύγουστος</i>	3.885.718	4.856.356
<i>Σεπτέμβριος</i>	2.963.438	3.643.696
<i>Οκτώβριος</i>	1.547.627	1.840.600
<i>Νοέμβριος</i>	435.304	668.174
<i>Δεκέμβριος</i>	402.743	537.729
<i>Σύνολο αφίξεων</i>	17.919.590	22.033.468

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η παγκόσμια κοινότητα αντιμετωπίζει μια μεγάλη οικονομική κρίση, η οποία ξεκίνησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες με την αδυναμία των τραπεζών να εξυπηρετήσουν τα στεγαστικά δάνεια. Ταχύτατα επεκτάθηκε στις αναπτυγμένες χώρες και στη συνέχεια σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) αποτέλεσμα αυτής είναι η ύφεση και η πτώση της απασχόλησης. Οι χώρες είχαν άμεση λήψη μέτρων, αν και διαφορετικά όμως, είχαν ένα κοινό σκοπό, τη βελτίωση της ρευστότητας, την αναθέρμανση της οικονομίας και την συγκράτηση της απασχόλησης.

Όλες οι χώρες τις ευρωζώνης επιχειρούν να περιορίσουν την χώρα μας με αυστηρά μέτρα περιορισμού των ελλειμμάτων. Ούτε οι επιχειρήσεις, ούτε οι καταναλωτές αλλά ούτε και οι εξειδικευμένοι διεθνείς αναλυτές δεν μπορούν να προβλέψουν την διάρκεια της κρίσης.

2.1 Ερμηνεία της οικονομικής κρίσης

Η οικονομική κρίση έχει ποικίλες διαστάσεις, επομένως είναι αδύνατος ένας μοναδικός ορισμός. Για τους απλούς πολίτες, οικονομική κρίση μπορεί να είναι η κατάσταση κατά την οποία η ζήτηση προϊόντων είναι μικρότερη της προσφοράς με τις αντίστοιχες οικονομικές συνέπειες, μείωση του εισοδήματος και αύξηση της ανεργίας. Ένας κοινά αποδεκτός ορισμός της οικονομικής κρίσης μπορεί να είναι ο συγκεκριμένος : «Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κ.λπ. Ο βασικότερος δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις, οι οποίες, όταν αυξομειώνονται, συμπαρασύρουν μαζί τους και όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη» (Κουφάρης, 2010). Κάθε οικονομική κρίση είναι διαφορετική, έχει διαφορετικά αίτια, διαφορετικές συνέπειες και διαφορετική διάρκεια. Το δεδομένο αποτέλεσμα όμως είναι ότι μετά την παγκοσμιοποίηση, η οικονομική κρίση επηρεάζει όλες τις χώρες, με διαφορετικό τρόπο και βαθμό την καθεμία, ανάλογα με τους μηχανισμούς που διαθέτει κάθε οικονομία.

2.2 Χαρακτηριστικά της οικονομικής κρίσης

Κάθε κρίση που βιώνει μια οικονομία, έχει κάποια κοινά χαρακτηριστικά, ανεξαρτήτου μεγέθους και μορφής που μπορεί να έχει η συγκεκριμένη οικονομία, τα οποία μπορούν να συνοψιστούν στα εξής :

- Κλιμακώνεται σε ένταση
- Οι πολίτες διακατέχονται από ανασφάλεια και φόβο
- Η οικονομία παύει να λειτουργεί με τον ίδιο ρυθμό
- Αμφισβητείται η οικονομία της χώρας στον παγκόσμιο χώρο
- Η συγκεκριμένη οικονομία θα ελεγχθεί από αρμόδια οικονομικά όργανα

Υπάρχουν όμως και κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που καθιστούν κάθε οικονομική κρίση και μοναδική. Στο παρελθόν οι περισσότερες κρίσεις συνδέθηκαν με αδυναμία εκπλήρωσης χρηματικών υποχρεώσεων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, απόσυρσης καταθέσεων και κεφαλαιακές απώλειες στους λογαριασμούς χρηματοοικονομικών απαιτήσεων από χορηγηθείσες πιστώσεις.

Στην παρούσα κρίση το μέγεθος και το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων από τα ιδρύματα πιστώσεων είναι σχετικά μικρό. Δηλαδή, η τρέχουσα κρίση δεν είναι αποτέλεσμα αφερέγγυων τραπεζικών δανείων, χαρακτηρίζοντας την αδυναμία εκπλήρωσης υποχρεώσεων περισσότερο σύμπτωμα και όχι αιτία της κρίσης.

Αντίθετα η κρίση έχει προκύψει από τον τρόπο που τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν διαχειριστεί τα επενδυτικά τους χαρτοφυλάκια, συνέπεια των κινήτρων ελεύθερης αγοράς, με σημαντικές συνέπειες στην σταθερότητα του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος.

Η παρούσα κρίση είναι αξιοσημείωτη εξαιτίας του ρόλου των τραπεζών. Στις χρηματιστηριακές κρίσεις, οι χαμένοι είναι συνήθως οι πολλοί μικροεπενδυτές που τοποθετούν τις οικονομίες τους σε μετοχές και βρίσκονται να κρατάνε απαξιωμένα χαρτιά μετά από κάποια κρίση ή βρίσκονται ακόμα και χρεωμένοι επειδή χρηματοδότησαν τις χρηματιστηριακές τους αγορές μέσω δανεισμού.

Στην περίπτωση της κρίσης στην αμερικανική αγορά, αυτοί που υπέφεραν είναι οι τράπεζες που αγόρασαν τα χρέη για ακίνητη περιουσία από τις τράπεζες έκδοσης των δανείων. Πολλοί ιδιοκτήτες σπιτιών έχασαν τις αποταμιεύσεις τους, τις οποίες είχαν επενδύσει στην αγορά της κατοικίας τους, σαν αποτέλεσμα των κατασχέσεων.

Αυτή τη φορά όμως δεν πρόκειται για μικρούς αποταμιευτές που έβαζαν το μηδαμινό τους κεφάλαιο σε εξαφανιζόμενες σε μια νύχτα μετοχές αλλά κυρίως για τράπεζες που χρηματοδοτούσαν την αγορά υπερτιμημένων ακινήτων και τις καταναλωτικές δαπάνες των ιδιοκτητών κατοικίας.

Η έκταση των ζημιών που καθεμιά από τις τράπεζες έπρεπε να απορροφήσει δεν έχει ξεκαθαρίσει. Όχι μόνο γιατί οι τράπεζες είναι απρόθυμες να δημοσιοποιήσουν την έκταση των ζημιών τους αλλά δεν είναι και οι ίδιες σε θέση να γνωρίζουν την πλήρη έκταση. Όταν εμπλέκονταν στην αγορά τίτλων που καλύπτονταν από δάνεια ακινήτων, οι τράπεζες εμπιστεύτηκαν τυφλά την κρίση των αποκαλούμενων <<γραφείων διαβάθμισης>>.

Από την στιγμή που κανείς δεν γνωρίζει ακριβώς ποια τράπεζα είναι αγκιστρωμένη σε πόσα δάνεια ή ακόμα και αν αντιμετωπίζει χρεοκοπία, η έλλειψη εμπιστοσύνης ανάμεσα στις τράπεζες έχει μεγαλώσει τόσο ώστε να έχει σχεδόν παραλύσει τις διατραπεζικές συναλλαγές.

Στις διατραπεζικές συναλλαγές, οι τράπεζες χορηγούν η μια στην άλλη μικρής διάρκειας δάνεια προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι δουλειές εξελίσσονται ομαλά. Αλλά, αν κάποια τράπεζα πρέπει να συνυπολογίσει ότι κάποια άλλη μπορεί να χρεοκοπήσει αύριο, ο συνηθισμένος <<εν νυκτί>> δανεισμός γίνεται επίσης ριψοκίνδυνος.

Μεγαλύτερα προβλήματα έχουν δημιουργηθεί τώρα μόνο επειδή οι κεντρικές τράπεζες αντέδρασαν με μια γρήγορη επέκταση την δανειοδότησή τους.

2.3 Αίτια της οικονομικής κρίσης και συνέπειες

Για το φαινόμενο της οικονομικής κρίσης δε μπορεί να υπάρξει μια συγκεκριμένη αιτία, καθώς συνυπήρξαν πολλοί παράγοντες. Επίσης, λόγω του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης, κάθε τοπική οικονομία επηρεάστηκε τόσο από εγχώριους, όσο και από εξωτερικούς παράγοντες. Η οικονομική κρίση του 2007 που βιώνουμε φέρεται να έχει ως αφετηρία το χρηματοπιστωτικό σύστημα των ΗΠΑ με την πτώχευση της Lehman Brothers, με αποτέλεσμα την κρίση ρευστότητας και τη μείωση των χρηματοδοτήσεων. Η παγκοσμιοποίηση των οικονομιών που δημιούργησε σχέσεις εξάρτησης μεταξύ των χωρών, μετέφερε την οικονομική κρίση ως ντόμινο στις συναλλασσόμενες χώρες, εξαιτίας της μη ύπαρξης ενός μακροοικονομικού ή νομοθετικού πλαισίου που θα μπορούσε να ρυθμίζει τις συναλλαγές και να προστατεύει τις οικονομίες.

Οι πιο σημαντικοί λόγοι που μπορούν να συντελέσουν, σε γενικές γραμμές, στη δημιουργία χρηματοοικονομικής κρίσης είναι (Ευθυμίου, 2010), (Τσίμας, 2011):

- Υπερβολική χρήση δανειακών κεφαλαίων
- Πλημμελής διαβάθμιση πιστοποιητικού κινδύνου
- Αύξηση επιτοκίων
- Αμοιβές στελεχών στον χρηματοοικονομικό τομέα
- Κίνητρα για αλόγιστη χορήγηση διαφόρων ειδών δανείων
- Στεγαστικά δάνεια με στόχο τις αγορές κατοικιών
- Μείωση τιμών των μετοχών
- Αύξηση αβεβαιότητας
- Πανικός τραπεζών
- Πτώση των τιμών η οποία δεν αναμενόταν
- Ανεπαρκές κατασταλακτικό πλαίσιο
- Υπερβολική χρήση δανειακών κεφαλαίων
- Πάρα πολύ υψηλά μπόνους

Ειδικότερα, η παρούσα οικονομική κρίση που βιώνουμε, προήλθε και εξαπλώθηκε από τις εξής αιτίες (Ευθυμίου, 2010) :

- Η φούσκα των τιμών στην Αμερική προκάλεσε υπερκατανάλωση
- Η εξάπλωση των στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου
- Η μεταφορά του ρίσκου των τραπεζών στο κοινό, αλλά και στους επενδυτές μέσω τιτλοποιήσεων

- Η απόφαση της εκάστοτε ελληνικής κυβέρνησης των τελευταίων ετών να μειώσει τα φορολογικά έσοδα
- Οι κυβερνήσεις αναγκάστηκαν να δανείζονται από εμπορικές τράπεζες και όχι από την ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα, έπειτα από καθοδήγηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Με την ύπαρξη ενός κοινού νομίσματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση διευκολύνθηκαν οι εισαγωγές από πιο ανεπτυγμένες χώρες, κι έτσι η Ελλάδα δεν κατάφερε να κερδίσει κεφάλαια από άλλες χώρες, οπότε το ισοζύγιο συναλλαγών παρέμεινε ελλειματικό.
- Τα έτη 1996-2008 η Ελλάδα σημείωσε αύξηση του ΑΕΠ κατά 61% , η Ισπανία κατά 56% και η Ιρλανδία κατά 124,1% σε αντίθεση με τη Γερμανία όπου το ποσοστό ήταν 19,5%, με την Ιταλία 17,8% και με την Γαλλία 30,8%. Οι χώρες που σημείωσαν υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης κατά βάση κατέληξαν με σημαντικά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Οι αιτίες της ελληνικής δημοσιονομικής κρίσης πρέπει να εντοπιστούν σε τέσσερις επιπλέον παράγοντες:

- Στις πολιτικές δραστηκής μείωσης των φορολογικών εσόδων που ακολούθησαν οι ελληνικές κυβερνήσεις για πάνω από μια δεκαετία πριν την κρίση.
- Στην νεοφιλελεύθερη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που απέκλειε τη στήριξη των δημόσιων οικονομικών της Ευρωζώνης με απευθείας δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αλλά υποχρέωνε τις κυβερνήσεις να αντλούν δάνεια μόνο από τις εμπορικές τράπεζες και γενικότερα τις χρηματοπιστωτικές αγορές, με αποτέλεσμα την εκτίναξη των επιτοκίων δανεισμού στη συγκυρία της κρίσης. Όταν οι χρηματαγορές απέσυραν την εμπιστοσύνη τους προς την ελληνική οικονομία, τα επιτόκια δανεισμού του δημοσίου εκτινάχθηκαν σε δυσβάσταχτα ύψη.
- Στην ίδια την ύπαρξη του ευρώ που, πριν την κρίση, διευκόλυνε την μεταφορά των πόρων προς τις χώρες που αναπτύσσονταν ταχύτερα. Οι κεφαλαιακές αυτές εισροές ισοσκελίζουν το ισοζύγιο πληρωμών της χώρας, δηλαδή επέτρεπαν πριν την κρίση στην Ελλάδα και άλλες χώρες να διατηρούν ένα σημαντικό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Με το ξέσπασμα της κρίσης αυτή η δυνατότητα εξανεμίσθηκε, καθώς συρρικνώθηκαν οι κεφαλαιακές εισροές.
- Τέλος, το διάστημα 1996-2008 η Ελλάδα σημείωσε υψηλή αύξηση του ΑΕΠ κατά 61% , η Ισπανία κατά 56% και η Ιρλανδία κατά 124,1% σε αντίθεση με τις περισσότερο ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες. Το αντίστοιχο ποσοστό για την Γερμανία ήταν 19,5%, για την Ιταλία 17,8% και για την Γαλλία 30,8%. Οι χώρες που σημείωσαν υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης κατά βάση κατέληξαν με σημαντικά ελλείμματα στις τρέχουσες συναλλαγές χωρίζε από πιο προηγμένες χώρες του ευρωπαϊκού <<κέντρου>>.

Η οικονομική κρίση προκαλεί δραματικές επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή, δεδομένου ότι η μείωση και η απουσία εισοδήματος προκαλεί απώλειες στην ευημερία και ωθεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στη φτώχεια. Το διεθνές εμπόριο, ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης επιδρά σε μεγάλο βαθμό την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η διεθνής οικονομία.

Οι επιπτώσεις διαφοροποιούνται όχι μόνο μεταξύ των χωρών αλλά και στο εσωτερικό τους έτσι ώστε οι χειρόνακτες εργάτες και τα άτομα με χαμηλή εκπαίδευση να υφίστανται τις πλέον δυσμενείς επιπτώσεις σε σχέση με τα άτομα υψηλής εκπαίδευσης της μεσαίας και ανώτερης τάξης.

Η συνέπεια της οικονομικής κρίσης για τις βιομηχανίες είναι ότι μειώνουν την παραγωγή τους. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζονται λιγότερο προσωπικό για να λειτουργήσουν και κατ'επέκταση λιγότερες πρώτες ύλες και λιγότερα μεταφορικά μέσα.

Η κατάσταση αυτή αποδεικνύει τρία βασικά αλληλοσυνδεόμενα προβλήματα:

- Την αυξανόμενη τάση των ανισοτήτων στο εσωτερικό των χωρών
- Την ανισοτιμία στις συνθήκες κοινωνικής προστασίας και υγείας, και
- Τα επείγοντα ζητήματα της κλιματικής αλλαγής και της οικολογικής υποβάθμισης.

Συνέπεια όλων αυτών είναι η αύξηση της ανεργίας, άρα και η μείωση της αγοραστικής δύναμης. Επομένως, ο φαύλος κύκλος διευρύνεται και συνεχίζεται, εκτός αν επινοηθούν άλλοι τρόποι εξόδου από τον κύκλο της οικονομικής κρίσης.

2.4 Διαχρονική εξέλιξη της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα

Πολλοί αναλυτές έχουν αναλύσει την Ελληνική οικονομική κρίση και έχουν επισημάνει ως κύριους παράγοντες το τεράστιο δημόσιο χρέος, τα υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα, την ανορθολογική διαχείριση των δημόσιων δαπανών, την μεγάλη μείωση εξαγωγών αντί εισαγωγών, τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα και τη λειτουργία της αγοράς εργασίας. Η λέξη χρεοκοπία ακούγεται καθημερινά λόγω των τεράστιων προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί στη χώρα. Αυτό όμως δεν συμβαίνει για πρώτη φορά, μετά το 1821 η Ελλάδα έχει βρεθεί σε αυτή τη θέση άλλες τέσσερις φορές.

Πρώτη περίοδος 1824-1897

Την περίοδο αυτή η Ελλάδα πήρε συνολικά δέκα(10) δάνεια. Το συνολικό ποσό έφτανε συνολικά τα 770εκ. γαλλικά Φράγκα, παρόλα αυτά η Ελλάδα εισέπραξε το ποσό των 464εκ. μόνο. Τα υπόλοιπα αποτέλεσαν όσα έξοδα χρειάστηκαν να γίνουν για να παρθούν αυτά τα δάνεια. Ειδικότερα:

- 1824-1825: δύο δάνεια από την Αγγλία κατά την διάρκεια την Ελληνικής Επανάστασης, αξίας 2,8εκ. λίρες στερλίνες
- 1832: ένα δάνειο με την εκλογή του Όθωνα ως βασιλιά της Ελλάδας αξίας 60εκ. γαλλικά Φράγκα
- 1879 και 1890: δύο δάνεια επί Κουμουνδούρου, αξίας 180εκ. γαλλικά Φράγκα
- 1882-1885 και 1886: πέντε δάνεια επί Χ.Τρικούπη, αξίας 450εκ. γαλλικά Φράγκα
- 1893: ένα δάνειο επί Σωτηρόπουλου-Ράλλη, αξίας 9,7εκ. γαλλικά Φράγκα.

Την εποχή αυτή μεγάλη δύναμη είχε ο Στρατός για τον οποίον πάρθηκαν τα δάνεια για την συντήρηση και την μισθοδοσία του. Ενώ ένας Στρατός έπαιρνε μισθούς για 12.000 άνδρες πλήρωνε μόνο 3.000 γιατί μόνο τόσους διέθετε. Έτσι η πρώτη πτώχευση έγινε γεγονός το 1825.

Περίοδος του Όθωνα

Όταν έγινε βασιλιάς ο Όθωνας, πήρε ένα δάνειο με εγγύηση τριών μεγάλων Δυνάμεων, όπου η κάθε μια εγγυήθηκε για το 1/3 του δανείου. Όμως η Τρίτη δόση δεν δόθηκε ποτέ στην Ελλάδα που ήταν 20εκ. γαλλικά φράγκα.

Από τις δύο πρώτες δόσεις, σύνολο 20εκ. γαλλικά φράγκα, το 57% κατακρατήθηκε από την δανειοδότη τράπεζα στο εξωτερικό, ενώ το υπόλοιπο σπαταλήθηκε από την αντιβασιλεία κυρίως σε έξοδα του στρατού. Η καθαρή εισροή του δανείου τελικά ήταν μόνο το 14,2% με

αποτέλεσμα το 1859 η Ελλάδα να χρωστάει τα υπερτριπλάσια των όσων είχε επωφεληθεί από το δάνειο.

Με όλα αυτά η Ελλάδα χρεοκόπησε για δεύτερη φορά το 1843.

Η Τρικοπική περίοδος

Κυρίαρχος αναδύεται ο έμπιστος των ανακτόρων Α.Σύγγρος. Αυτός ήταν που εξασφάλιζε στο Ελληνικό Δημόσιο δανειοδότες και συμμετείχε και ο ίδιος. Την περίοδο του Ελληνικού βασιλείου 1832-1893 στον Τρικούπη χρεώνεται το 58,4% του εξωτερικού δανεισμού με 450εκ. γαλλικά φράγκα. Ο υπερδανεισμός με τοκογλυφικούς όρους έφερε πάλι το 1893 την Τρίτη χρεοκοπία στην Ελλάδα.

Το 1897 ο δανεισμός έφτασε στα 770εκ. γαλλικά φράγκα από τα οποία η Ελλάδα εισέπραξε 389εκ. γαλλικά φράγκα, δηλαδή μόλις το 50,5%. Το 1898 η Ελλάδα τίθεται υπό Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο και ταυτόχρονα παραχωρείται δάνειο 150εκ. γαλλικά φράγκα.

Από αυτό το 62% καταβλήθηκε αποζημίωση της Οθ.Αυτοκρατορίας κυρίως για την παραχώρηση της Θεσσαλίας και τον πόλεμο του 1897. Το 15% χρησιμοποιήθηκε για κάλυψη των ελλειμμάτων, το 20% στο κυμαινόμενο χρέος και το 3% στα έξοδα έκδοσης.

Δεύτερη περίοδος από το 1900 ως το 1945

Ως το 1914, στην Ελλάδα αναπτύσσεται ο ιδιωτικός τομέας. Την ίδια στιγμή η Αθήνα αντιμετωπίζει τον Μακεδονικό αγώνα και από το 1912 τους Βαλκανικούς. Αυτή την περίοδο πάρθηκαν τέσσερα δάνεια συνολικής αξίας 512εκ. γαλλικά φράγκα. Τα δύο πρώτα μέχρι το 1910 και τα υπόλοιπα μέχρι το 1914. Τα χρήματα αυτά χρησιμοποιήθηκαν:

- Για την εξυπηρέτηση των είδη υπαρχόντων εξωτερικών δανείων
- Για την διεξαγωγή των Βαλκανικών πολέμων
- Και για την ενσωμάτωση των νέων περιοχών μετά τους Βαλκανικούς

Από το 1915 μέχρι το 1923 η Ελλάδα βρίσκεται εν μέσω του Α' Παγκοσμίου πολέμου και στη συνέχεια στη Μικρασιατική καταστροφή με τους πρόσφυγες. Ενώ η χώρα δεν μπορούσε να δανειστεί ξαφνικά εμφανίζονται δύο μυστικά δάνεια, ένα το 1915 και το 1916 αξίας 40εκ. το καθένα. Αυτά τα 80εκ. δεν καταγράφηκαν πουθενά και η κυβέρνηση Σκουλούδη τα κράτησε εντελώς μυστικά, ακόμα και από την Βουλή. Το 1918 η υπόθεση αυτή έφτασε στο ανώτατο ειδικό δικαστήριο όπου υποστηρίχθηκε πως κρατήθηκε μυστικό για να μην εκλειφθεί ως ένδειξη φιλίας με τη Γερμανία.

Το 1913 ο Ελληνικός στρατός καταλαμβάνει την σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκης-Κωνσταντινούπολης. Ξαφνικά οι Γάλλοι αποφάσισαν ότι τους ανήκει στα πλαίσια της «συμμαχικής μοιρασιάς», όμως βρισκόταν σε Ελληνικά εδάφη και δεν δεχόταν η χώρα να το δώσει. Έτσι οι Γάλλοι εξανάγκασαν την αγορά αυτής και επειδή χρήματα δεν υπήρχαν το 1913 δόθηκε ένα Καναδικό δάνειο αξίας 8.000.000 δολαρίων στην Ελλάδα για να πραγματοποιηθεί η αγορά.

Περίοδος Μεσοπολέμου 1924-1932

Από το 1924 μέχρι το 1928 ο κοινοβουλευτισμός βρίσκεται με 12 κυβερνήσεις, δηλαδή κάθε 4,5 μήνες και άλλη κυβέρνηση. Το 1928 ο Βενιζέλος εκλέγεται για τέσσερα έτη με 223 έδρες από τις 250. Από το 1924 μέχρι το 1930 εισήχθησαν στην Ελλάδα 1,16 δις χρυσά φράγκα εκ των οποίων το 78% ήταν δάνεια. Την περίοδο αυτή πάρθηκαν εννιά δάνεια

συνολικής αξίας 992εκ. φράγκα. Τα δάνεια προήλθαν από την Αγγλία (48%), τις ΗΠΑ (31%) και αυτά που είχαν μονοπήφια ποσοστά από Βέλγιο, Σουηδία, Γαλλία, Ελβετία, Ολλανδία, Αίγυπτο και Ιταλία. Τα δάνεια αυτά χρησιμοποιήθηκαν για την αποκατάσταση των προσφύγων, την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δανεισμού την σταθεροποίηση της δραχμής και για την παραγωγή.

Συνολικά την περίοδο 1824-1932 η Ελλάδα είχε δανεισθεί από το εξωτερικό 2,2δισ χρυσά φράγκα. Μέχρι το 1932 είχαν αποσβεστεί 2,38δισ χρυσά φράγκα, δηλαδή 183 φορές περισσότερα από όσα είχαν δανεισθεί και υπήρχε ακόμα υπόλοιπο 2δισ χρυσά φράγκα. Το 1932 υπήρξε και η τέταρτη πτώχευση για την Ελλάδα.

Περίοδος ανασυγκρότησης και ανάκαμψης 1946-1966

Πρώτο μέλημα της χώρας ήταν η ανασυγκρότηση του μετά την κατοχή, δεύτερο ήταν ο εμφύλιος και τρίτο οι υπέρογκες δαπάνες του στρατού που έφτασαν το 27,5% των εξόδων. Το 1962-1967 οι Ελληνικές κυβερνήσεις διακανονίζουν το 97% του προπολεμικού εξωτερικού δημόσιου χρέους, το οποίο μαζί με τους τόκους έφτανε το ποσό των 6,41 δισ δραχμές. Μέχρι το 1955 η Ελλάδα είχε συνάψει μόνο 3 δάνεια συνολικής αξίας 145εκ. δολάρια. Ο μετακατοχικός δανεισμός προήλθε κατά 58,4% από ΗΠΑ, κατά 19% από την Δυτική Γερμανία, τα 14,36% από την Αγγλία και τα υπόλοιπα από διεθνείς οργανισμούς.

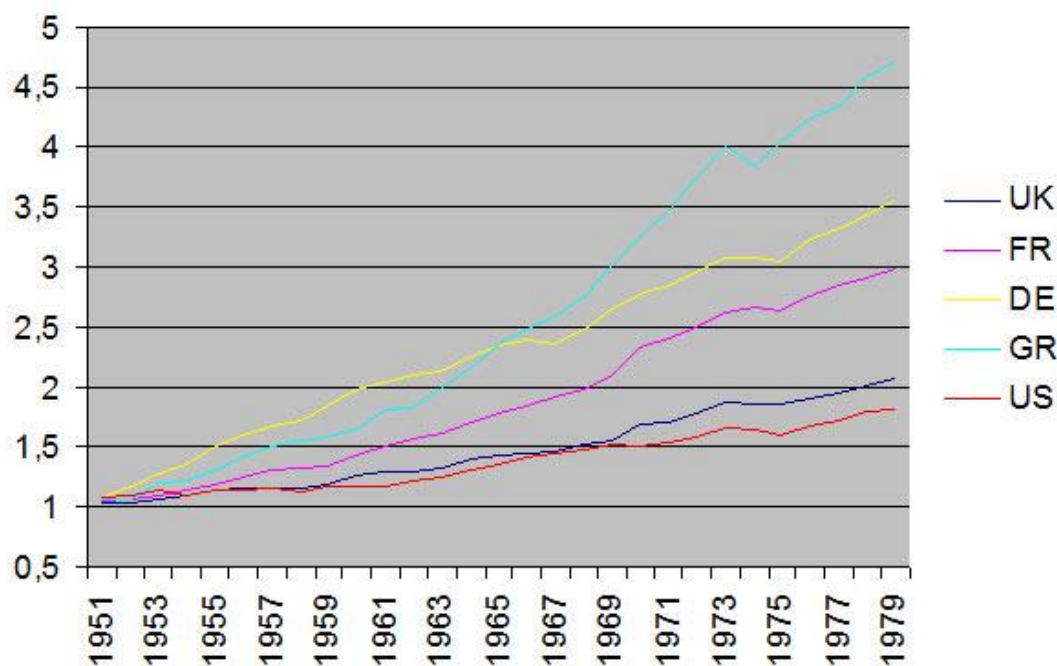
Περίοδος Δικτατορίας 1967-1974

Αυτή την περίοδο γίνεται υπέρογκος εσωτερικός δανεισμός ο οποίος τετραπλασιάστηκε ενώ ο εξωτερικός σημειώνει πολύ μικρή αύξηση. Συνολικά 19 εξωτερικά δάνεια, μόλις στο 6,4% του νέου Δανειακού χρέους εξ αυτών το 92,2% ήταν σε δολάρια. Πρόκειται για δάνεια εργοληπτικών εταιριών που έπαιρναν από το εξωτερικό, υπό την εγγύηση του Ελληνικού δημοσίου προς εκτέλεση δημοσίων έργων. Συνολικά πάρθηκαν 59 τέτοια δάνεια. Στο νέο Δημόσιο χρέος ο δανεισμός σε συνάλλαγμα αντιπροσώπευε το 23,6%.

Περίοδος Μεταπολίτευσης 1975-1981

Το προπολεμικό εξωτερικό δημόσιο χρέος λόγω του διακανονισμού 1962-1967, συνεχώς μειώνεται. Το 1974 ήταν στο 4% ενώ το 1981 πέφτει μόλις στο 0,6%. Ο μεταπολεμικός εξωτερικός, κατά μέσο όρο, στο 3,9% των τακτικών εσόδων.

Το 1973 γίνεται η διακοπή την συνεχούς σύγκλισης με τις ανεπτυγμένες δυτικές χώρες, λόγω της πρώτης πετρελαϊκής κρίσης, το οποίο συνέβαλε και στην πτώση της χούντας. Η κατάσταση χειροτέρευσε το 1979 με την δεύτερη πετρελαϊκή κρίση.

Διάγραμμα 1 : αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) σε διάφορες χώρες 1950-1980

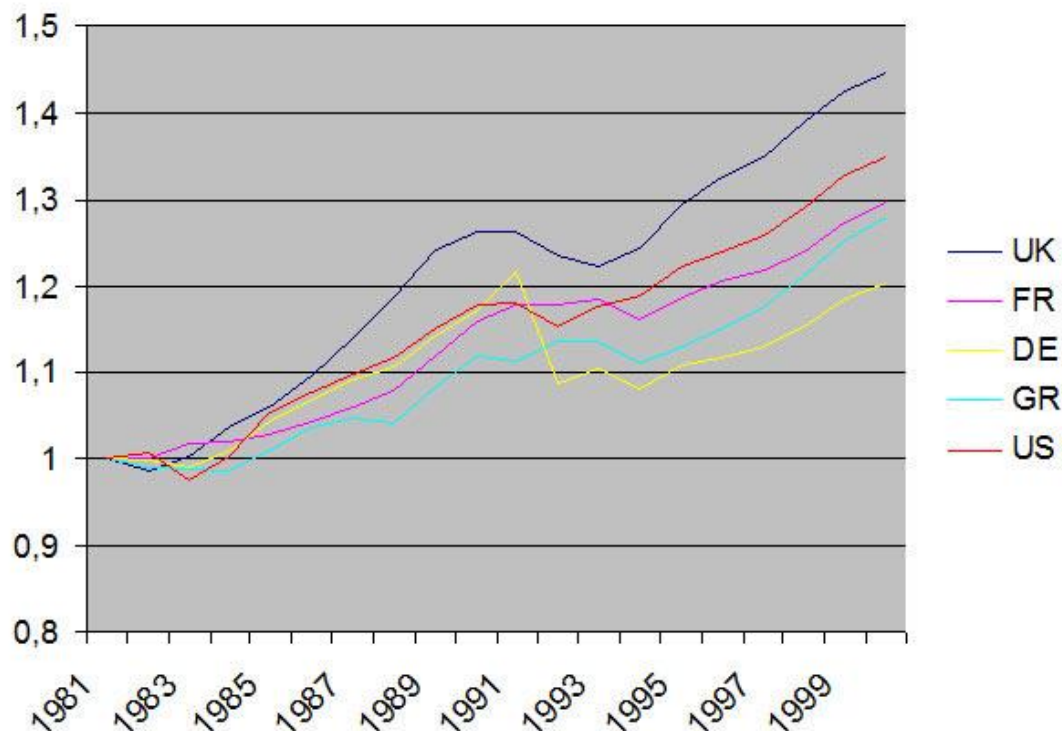
Περίοδος 1981-1989 (Κυβέρνηση Α.Παπανδρέου)

Ο Δημόσιος τομέας διευρύνεται. Οι απασχολούμενοι στην κεντρική διοίκηση από 300.000 θα φτάσουν σε 460.000 και μαζί με τις δημόσιες τράπεζες και τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις από το δημόσιο θα φτάσουν τις 640.000. Σύμφωνα με το Υπ. Οικονομίας τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα, από το 13,4% επί του ΑΕΠ το 1981 θα φτάσουν στο 26,1% το 1989. Τα ελλείμματα καλύπτονται κατά 106% από τον δανεισμό.

Την περίοδο 1982-1989 η συνολική εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους κάλυψε το 33,61% των τακτικών εσόδων. Το 1975-1987 συνολολογήθηκαν 18,4 δις δολάρια εξωτερικών δανείων, εκ των οποίων το 81% δόθηκε για εξυπηρέτηση δανείων. Ο εξωτερικός δανεισμός έγινε για έργα συγκοινωνιακής, αστικής και αγροτικής υποδομής. Το 1982 για την αποκατάσταση των ζημιών στην Καλαμάτα από τους σεισμούς και το 1981 για την υποστήριξη του ισοζυγίου πληρωμών.

Περίοδος 1990-2000

Μετά το 1993 η Ελληνική οικονομία είχε στόχο την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης του Μάαστριχτ. Το χρέος και το έλλειμμα μειώνονται μέχρι το 1999 κάτω από 3% καταφέροντας έτσι η Ελλάδα να γίνει μέλος την Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ).

Διάγραμμα 2 : αύξηση του ΑΕΠ 1980-2000

Περίοδος 2000-2008

Τον Ιούνιο του 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έκρινε ότι η Ελλάδα με βάση τα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά στοιχεία του 1999 ικανοποιούσε τα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Επομένως έγινε το 12ο μέλος την ΟΝΕ από 1 Ιανουαρίου του 2000. Οι παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτή την εξέλιξη ήταν:

- Η μεγάλη δημοσιονομική προσαρμογή, με μείωση του ελλείμματος της κυβέρνησης από 13,6% του ΑΕΠ το 1993 σε 3,1% το 1992.το 1994 διαμορφώθηκε πρωτογενές πλεόνασμα από 2,7% του ΑΕΠ σε 4,3% το 1999.
- Η ισχυρή ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας από το 1994, όταν το ΑΕΠ αυξανόταν με ρυθμό 2%, ο οποίος επιταχύνθηκε βαθμιαία σε 3,4% το 1999.
- Ο περιορισμός του πληθωρισμού το 1993 στο 6,8% κατά μέσο ετήσιο όρο το 1994-1999 και στο 2,1% το 1999 και η σημαντική μείωση των επιτοκίων
- Η εξασθένιση της δυναμικής του χρέους, από την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων και την μείωση των επιτοκίων δανεισμού του δημοσίου. Το δημόσιο χρέος έφτασε το 110,1% του ΑΕΠ το 1993, στη συνέχεια σταθεροποιήθηκε και μειώθηκε στο 105,5% του ΑΕΠ το 1998 και το 104,6% το 1999.

Κατά την διάρκεια 2001-2007η Ελληνική οικονομία αναπτύχθηκε κατά ετήσιο ρυθμό 4,2%, ενώ το 2008 περιορίστηκε στο 3,6% λόγω ύφεσης. Η ανάπτυξη αυτή βασίστηκε κατά κύριο λόγο από την ιδιωτική κατανάλωση, η οποία, τροφοδοτούμενη από την άνοδο των εισοδημάτων και την επέκταση του καταναλωτισμού αυξανόταν με ρυθμό 4,2%, δηλαδή όσο το ΑΕΠ. Οι επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου αυξάνονταν με ετήσιο ρυθμό

7,9%, αλλά μεγάλο μέρος του αφορούσε κατοικίες η οποίες ήταν στα χαμηλότοκα στεγαστικά δάνεια και αυξήθηκαν την ίδια περίοδο με ρυθμό 9,7%.

Πίνακας 6 : ετήσιες μεταβολές βασικών μακροοικονομικών μεγεθών, 2001-2008

Έτος	ΑΕΠ	Ιδιωτική κατανάλωση	Δημόσια κατανάλωση	Ακαθάριστες επενδύσεις κεφαλαίου	Μέσες αποδοχές στο σύνολο της οικονομίας	πληθωρισμός	Ανεργία
2001	4,2	5,0	0,7	4,8	4,7	3,4	10,8
2002	3,4	4,7	7,2	9,5	6,6	3,6	10,3
2003	5,9	3,3	-0,9	11,8	5,6	3,5	9,7
2004	4,4	3,8	3,5	0,4	7,2	2,9	10,5
2005	2,3	4,5	1,1	-6,3	4,4	3,5	9,9
2006	5,5	4,4	3,1	14,9	5,7	3,2	8,9
2007	3,5	3,6	7,1	22,8	5,2	2,9	7,3
2008	-0,2	4,3	-2,6	-14,3	6,2	4,2	7,6
<i>Μέσος ετήσιος ρυθμός :</i>							
2001-2007	4,2	4,2	3,1	7,9	5,6	3,3	9,8
2001-2008	3,6	4,2	2,4	4,8	5,7	3,4	9,5

Πίνακας 7 : ανταγωνιστικότητα - δημοσιονομικά μεγέθη

Έτος	Ετήσια μεταβολή πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας	Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	Εμπορικό ισοζύγιο αγαθών	Τραπεζική χρηματοδότηση νοικοκυριών	Τραπεζική χρηματοδότηση επιχειρήσεων	Έσοδα γενικής κυβέρνησης	Δαπάνες γενικής κυβέρνησης	Καθαρός δανεισμός	Δημόσιο χρέος
2001	1,1/0,7	-7,2	-14,8	5,4	34,3	40,9	45,4	-4,4	103,7
2002	2,6/4,0	-6,5	-14,5	6,2	35,1	40,3	45,1	-4,8	101,7
2003	5,5/4,0	-6,5	-13,1	7,2	35,4	39,0	44,7	-5,7	97,4
2004	1,9/4,3	-5,8	-13,7	9,2	38,6	38,1	45,5	-7,4	98,6
2005	-0,1/0,5	-7,6	-14,3	11,3	42,0	39,0	44,6	-5,6	100,0
2006	0,8/0,8	-11,4	-16,9	12,7	44,9	39,2	45,3	-6,0	106,1
2007	1,6/1,6	-14,6	-18,6	14,3	49,9	40,7	47,5	-6,8	107,4
2008	2,5/7,1	-14,9	-18,9	15,6	56,8	40,7	50,6	-9,9	112,9
<i>Μέσο ετήσιο ποσοστό του ΑΕΠ</i>									
2001-2007	1,9/2,5	9,1	-15,5	10,1	41,2	39,6	45,5	-5,8	102,2
2001-2008	2,0/3,1	-9,8	-15,9	10,8	43,2	39,7	46,1	-6,3	103,5

Στα τέλη του 2008 όμως λόγω τις παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, στην Ελληνική οικονομία αυξάνεται και το χρέος και τα ελλείμματα με γοργούς ρυθμούς. Ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής εξαγγέλλει πρόωρες εκλογές για τις 4 Οκτωβρίου 2009. Τις εκλογές κέρδισε το ΠΑΣΟΚ με υποσχέσεις για αύξηση μισθών και σύνθημα “λεφτά υπάρχουν”.

Οκτώβριος 2009 - Ιανουάριος 2010

Ο υπουργός οικονομικών της Ελλάδας ανακοινώνει στο Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών (ECOFIN) ότι το έλλειμμα για το 2009 από 6% θα εκτιναχθεί σε 12,5% που είχε εκτιμήσει η προηγούμενη κυβέρνηση. Η κυβέρνηση αποφεύγει την άμεση λήψη μέτρων για τον καθησυχασμό των αγορών και εφαρμόζει προεκλογικές υποσχέσεις. Ο προϋπολογισμός του 2010 είναι συνεπής στις προεκλογικές υποσχέσεις με αυξήσεις, στα όρια του πληθωρισμού, σε χαμηλούς μισθούς και συντάξεις. Μετά την κατάθεση του προϋπολογισμού υπάρχει νέα αρνητική εξέλιξη, περαιτέρω υποβαθμίσεις από τους διεθνείς οίκους και αναστάτωση των αγορών. Από τον Ιανουάριο του 2010 υπάρχει συνεχείς άνοδος των spreads, ξεπερνώντας ακόμα και τις 1000 μονάδες τον Απρίλιο του 2010.

Φεβρουάριος 2010

Το Φεβρουάριο του 2010 έρχεται το πρώτο πακέτο οικονομικών μέτρων για την Ελλάδα. Ο πρωθυπουργός εβρισκόμενος στο ετήσιο Παγκόσμιο Οικονομικό φόρουμ στο Νταβός της Ελβετίας, όπου δέχτηκε έντονες πιέσεις από ξένους ηγέτες για άμεση λήψη μέτρων. Η κυβέρνηση ανακοινώνει μέτρα για τον δημόσιο τομέα που περιλαμβάνουν πάγωμα των μισθών, περικοπές επιδομάτων, υπερωριών και οδοιορικών.

Μάρτιος 2010

Έρχεται δεύτερο πακέτο μέτρων με έντονη την φημολογία της χρεοκοπίας. Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν μειώσεις 30% των δώρων, μείωση κατά 12% των επιδομάτων του Δημοσίου, 7% μείωση των αποδοχών υπαλλήλων ΔΕΚΟ(Δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί), ΟΤΑ(οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης) , ΝΠΙΔ (νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου), αυξήσεις φόρου και βενζίνης κλπ.

Απρίλιος - Μάιος 2010

Η Ελλάδα δεν καταφέρνει να βελτιώσει την θέση της στις Διεθνής αγορές και έτσι στις 23 Απριλίου ο πρωθυπουργός ανακοινώνει στο Καστελόριζο την προσφυγή της χώρας στο μηχανισμό στήριξης (ONE, ΕΚΤ, ΔΝΤ) και τρίτο πακέτο μέτρων που περιλαμβάνει αντικατάσταση 13/14ου μισθού των δημοσίων υπαλλήλων σε επίδομα 500ευρώ σε όσους έχουν αποδοχές 3.000ευρώ και πλήρης κατάργηση των δύο μισθών για μεγαλύτερες αποδοχές, αντικατάσταση 13/14ης σύνταξης με επίδομα 800ευρώ για συντάξεις ως 2.500ευρώ, αύξηση ΦΠΑ κλπ. Στις 3 Μαΐου 2010, το ΠΑΣΟΚ και το ΛΑΟΣ υπερψηφίζουν μία αίτηση η οποία είχε τρία μνημόνια, Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης και Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής.

Πίνακας 8 : Δημόσιο έλλειμμα, Πληθωρισμός, ΑΕΠ και σχέση χρέους ΑΕΠ (1970-2000)

Δημοσιονομικά	1970	1980	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Δημόσια έσοδα (% του ΑΕΠ)	-	-	31.0	37.0	37.8	39.3	40.9	41.7	43.4
Δημόσια έξοδα (% του ΑΕΠ)	-	-	45.2	46.2	44.5	45.3	44.7	44.8	47.1
Έλλειμμα του προϋπολογισμού (% του ΑΕΠ)	-	-	14.2	9.1	6.7	5.9	3.9	3.1	3.7
Πληθωρισμός (ετήσια%)	-	-	-	8.9	7.9	5.4	4.5	2.1	2.9
Αύξηση ΑΕΠ%	8.9	0.7	0.0	2.1	2.4	3.6	3.4	3.4	4.5
Δημόσιο χρέος (δισ ευρώ)	0.2	1.5	31.1	86.9	97.8	105.2	111.9	118.6	141.0
Ονομαστικό ΑΕΠ (δισ ευρώ)	1.1	6.8	43.4	88.7	97.5	107.9	117.3	125.0	135.0
Αναλογία χρέους προς ΑΕΠ (%)	17.9	22.5	71.7	97.9	100.3	97.5	95.4	94.9	104.4

Πίνακας 9 : Δημόσιο έλλειμμα, Πληθωρισμός, ΑΕΠ και σχέση χρέους ΑΕΠ (2001-2010)

Δημοσιονομικά	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Δημόσια έσοδα (% του ΑΕΠ)	41.2	40.6	39.4	38.4	39.0	39.2	40.7	40.7	38.3	40.6
Δημόσια έξοδα (% του ΑΕΠ)	45.7	45.4	45.1	46.0	44.4	45.0	47.2	50.5	54.0	51.7
Έλλειμμα του προϋπολογισμού (% του ΑΕΠ)	4.5	4.8	5.7	7.6	5.5	5.7	6.5	9.8	15.6	9.4
Πληθωρισμός (ετήσια%)	3.7	3.9	3.4	3.0	3.5	3.3	3.0	4.2	1.3	3.1
Αύξηση ΑΕΠ%	4.2	3.4	5.9	4.4	2.3	5.5	3.5	3.1	-0.2	-7.1
Δημόσιο χρέος (δισ ευρώ)	151.9	159.2	168.0	183.2	195.4	224.2	239.3	263.3	299.7	355.7
Ονομαστικό ΑΕΠ (δισ ευρώ)	145.1	155.2	170.9	183.6	193.0	208.6	223.2	233.2	231.1	208.5
Αναλογία χρέους προς ΑΕΠ (%)	104.7	102.6	98.3	99.8	101.2	107.5	107.2	112.9	129.7	170.6

2.5 Ελληνική οικονομία από το 2011 μέχρι σήμερα

Πλέον η δυσαρέσκεια στην Ελληνική κοινωνία είναι μεγάλη. Εμφανίζονται κινήματα πολιτών τα οποία δεν είναι συνδεδεμένα με τα πολιτικά. Το Μάρτιο οι οικονομία έχει φτάσει σε ποσοστό 16,2%. Έτσι στις 12 Μαρτίου 2011 έγινε συμφωνία για μείωση του ποσοστού κατά μια ποσοστιαία μονάδα και παράταση του χρόνου απόσβεσης κατά 7,5 χρόνια. Οι διαμαρτυρίες των πολιτών κομμάτων συνεχίζονται. Τον Ιούνιο εμφανίζονται στοιχεία που δείχνουν μεγάλη απόκλιση την οικονομίας από τους στόχους. Στις 14 Ιουνίου ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Γιώργος Λιάνης γίνεται ανεξάρτητος και το κόμμα μένει με 155 βουλευτές. Στις 16 Ιουνίου παραιτούνται δύο βουλευτές που ΠΑΣΟΚ και οι υπόλοιποι ζητούν σύγκλιση της κοινοβουλευτικής τους ομάδας και νέος Υπουργός Οικονομικών και Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης αναλαμβάνει ο Ελευθέριος Βενιζέλος.

Πακέτο μέτρων λιτότητας

Το Μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα προβλέπει μέτρα για περιορισμό δαπανών και αύξηση εσόδων. Στόχος είναι 50δισ από αποκρατικοποιήσεις. Στα φορολογικά μέτρα περιλαμβάνονται τα εξής:

- Αλλαγή φορολογικής κλίμακας με επιβάρυνση για όσους δηλώνουν εισόδημα πάνω από 8.000 ευρώ.
- Έκτακτη εισφορά για όσους έχουν εισόδημα πάνω από 12.000 ευρώ.
- Μετάβαση σε ανώτερη κλίμακα ΦΠΑ προϊόντων και υπηρεσιών εστίασης.
- Επιβολή κλιμακωτής αντικειμενικής δαπάνης κατοικίας.
- Επιβολή ετήσιου τέλους για τους ελεύθερους επαγγελματίες.
- Επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της ανεργίας κατά 2%.
- Επιβολή ειδικής εισφοράς συνταξιούχων επικουρικής ασφάλισης που θα παρακρατείται μηνιαία.
- Αύξηση του ποσοστού παρακράτησης ΛΑΦΚΑ σε όλες τις συντάξεις άνω των 1450 ευρώ, από 4% έως 10% σε 6% έως 14%.

Στα εργασιακά οι αλλαγές ήταν:

- Θεσπίζεται μέτρο εργασιακής εφεδρείας για οργανισμούς που καταργούνται.
- Όσοι προσληφθούν χωρίς επαγγελματική εμπειρία αμείβονται με κατά 20% χαμηλότερο μισθό από το όριο της Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης.
- Η διάρκεια των συμβάσεων ορισμένου χρόνου από τα 2 χρόνια πηγαίνει στα 3.

Στις 21 Ιουλίου η σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταλήγει σε νέα συμφωνία δανειοδότησης της Ελλάδας. Το νέο δάνειο για την χώρα είναι 158δισ ευρώ από όπου, τα 109 δισ θα προέλθουν από την ΕΕ και το ΔΝΤ, τα δισ από τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και άλλα 12 δισ από την επαναγορά ομολόγων. Τον Αύγουστο ανακοινώνεται πως η Ελλάδα βρίσκεται εκτός οικονομικών στόχων. Στις 16 Σεπτεμβρίου ο Γερμανός Υπουργός Οικονομικών, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, σε συνέδριο του ECOFIN και Eurogroup, προτείνει εθελοντική έξοδο της Ελλάδας από την Ευρωζώνη και ο Βενιζέλος αρνείται. Αυτή η κατάσταση οδηγεί την κυβέρνηση σε λήψη νέων μέτρων.

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

- Διεύρυνση του μέτρου της εργασιακής εφεδρείας και σε οργανισμούς που δεν καταργούνται
- Νέος έκτακτος φόρος στην ηλεκτροδοτούμενη δομημένη επιφάνεια ακινήτων που θα καταβάλλεται μέσω του λογαριασμού της ΔΕΗ
- Περικοπή συντάξεων και εφάπαξ
- Νέες περικοπές μισθών στο δημόσιο και εφαρμογή ενιαίου μισθολογίου
- Μείωση του αφορολόγητου ορίου από 8.000 σε 5.000 ευρώ
- Άνοιγμα όλων των κλειστών επαγγελμάτων

Στις 27 Οκτωβρίου σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταλήγει σε συμφωνία που απέβλεπε σε ‘‘κούρεμα’’ κατά 50% του Ελληνικού χρέους και πρόσθετο πακέτο βοήθειας ύψους 130δισ ευρώ. Επιστέφοντας από την σύνοδο κορυφής ο Γεώργιος Παπανδρέου βρήκε την κατάσταση εκτός ελέγχου. Συγκέντρωσε μια ομάδα συμβούλων που του αποκάλυψε το σχέδιο του για την διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Στις 31 Οκτωβρίου

ανακοινώνει την απόφαση αυτή προκαλώντας αντιδράσεις και από την αντιπολίτευση αλλά και από το εσωτερικό του κόμματος. Ο πρωθυπουργός απορρίπτει την ιδέα του δημοψηφίσματος και στις 4 Νοεμβρίου λαμβάνει ψήφο εμπιστοσύνης από τη βουλή. Στις 6 Νοεμβρίου γίνεται συνάντηση των δύο προέδρων της αντιπολίτευσης όπου υπήρξε συμφωνία για σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας. Στις 10 Νοεμβρίου ολοκληρώνονται οι διεργασίες και εκλέγεται πρωθυπουργός ο Λουκάς Παπαδήμος. Την περίοδο αυτή η ανεργία καταγράφει νέο ρεκόρ.

Πίνακας 10 : Ποσοστό ανεργίας 2011-2014 (ΕΛΣΤΑΤ)

	2011	2012	2013	2014
<i>ΙΑΝ</i>	15,1	22,0	26,8	27,2
<i>ΦΕΒ</i>	15,6	22,3	26,9	27,1
<i>ΜΑΡ</i>	16,1	22,6	27,2	26,9
<i>ΑΠΡ</i>	16,4	23,3	27,5	27,1
<i>ΜΑΙΟΣ</i>	16,9	24,0	27,7	27,0
<i>ΙΟΥΝ</i>	17,2	24,9	27,6	26,6
<i>ΙΟΥΛ</i>	17,8	25,1	27,8	26,3
<i>ΑΥΓ</i>	18,5	25,5	27,7	26,2
<i>ΣΕΠΤ</i>	19,0	26,0	27,9	26,1
<i>ΟΚΤ</i>	19,8	26,0	27,7	26,1
<i>ΝΟΕ</i>	20,9	26,4	27,7	25,9
<i>ΔΕΚ</i>	21,6	26,4	27,4	26,0

Νέα μέτρα λιτότητας

Στις 10 Φεβρουαρίου 2012 εγκρίθηκαν νέα μέτρα που περιλαμβάνουν:

- Μείωση κατά 22% του κατώτατου μισθού σε όλα τα κλιμάκια του βασικού μισθού και 32% στους νεοεισερχόμενους μέχρι 25 ετών
- Κατάργηση 150.000 θέσεων εργασίας από το δημόσιο τομέα έως το 2015, εκ των οποίων 12.000 μέσα στο 2012
- Ατομικές ή επιχειρησιακές συμβάσεις εργασίας αντί για κλαδικές. Άρση νομιμότητας σε ΔΕΚΟ και υπό κρατικό έλεγχο τράπεζες.
- Περικοπές συντάξεων, επιδομάτων, δαπανών υγείας, άμυνας, λειτουργιών του Κράτους και εκλογών
- Κατάργηση των Οργανισμών Εργατικής Κατοικίας και Εστίας
- Αύξηση αντικειμενικών αξιών και ενοποίηση φόρων στα ακίνητα
- Πλήρες άνοιγμα 20 κλειστών επαγγελμάτων
- Αύξηση των εισιτηρίων στις αστικές συγκοινωνίες και στον ΟΣΕ κατά 25%
- Κλείσιμο 200 εφοριών, κατάργηση φοροαπαλλαγών και ΦΠΑ στα νησιά.

Το δεύτερο μνημόνιο ψηφίστηκε στις 13 Φεβρουαρίου με 199 βουλευτές υπέρ.

Στις 11 Απριλίου ο Παπαδήμας ανακοινώνει εκλογές για τις 6 Μαΐου όπου τελικά δεν προκύπτει κυβέρνηση και στις 16 Μαΐου ορίζεται υπηρεσιακή κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Παναγιώτη Πικραμμένο και προκηρύσσονται νέες εκλογές για τις 17

Ιουνίου. Οι εκλογές αυτές αναδεικνύουν πρώτο κόμμα τη ΝΔ χωρίς αυτοδυναμία και γίνεται σχηματισμός κυβέρνησης συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ και τη ΔΗΜΑΡ και πρωθυπουργό των Αντώνη Σαμαρά.

Οι διαπραγματεύσεις διαρκείας κατέληξαν στην κατάρτιση του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2013-2016 το οποίο και υπερψηφίστηκε. Το πακέτο μέτρων λιτότητας περιλάμβανε:

- Αύξηση του ορίου ηλικία συνταξιοδότησης σε 2 έτη, από 1-1-2013
- Μείωση στις συντάξεις από 5 έως 15%, από 1.000 ευρώ και άνω
- Μείωση στο εφάπαξ έως 83%
- Κατάργηση της καθολικότητας της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας
- Κατάργηση των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα, όπως και των επιδομάτων αδείας για τους δημόσιους υπαλλήλους και συνταξιούχους
- Μείωση χρόνου προειδοποίησης για απολύσεις σε 4 αντί 6 μήνες
- Περικοπές στα ειδικά μισθολόγια
- Ένταξη στο ενιαίο μισθολόγιο των εργαζομένων στις ΔΕΚΟ
- Εφαρμογή διαθεσιμότητας ενός έτους, με μειωμένο μισθό σε μόνιμους υπαλλήλους του δημοσίου οι θέσεις των οποίων καταργούνται
- Κατάργηση των πολυάριθμων οικογενειακών επιδομάτων και αντικατάστασή τους από το ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων
- Αύξηση φόρου στο υγραέριο κίνησης κατά 23 λεπτά
- Εισαγωγή έκτακτης εισφοράς στα φωτοβολταϊκά
- Αντίτιμο 25 ευρώ για εισαγωγή στο νοσοκομείο

Η πορεία προς το τρίτο μνημόνιο

Τον Ιανουάριο του 2015 διεξάγονται βουλευτικές εκλογές όπου ο ΣΥΡΙΖΑ υπό τον Αλέξη Τσίπρα κέρδισε με 36,34% και 149 έδρες και σχημάτισε κυβέρνηση συνεργασίας με τους Ανεξάρτητους Έλληνες. Η κυβέρνηση ξεκινά διαπραγματεύσεις και τον Ιούνιο βρίσκεται κοντά σε συμφωνία όμως οι απαιτήσεις των δανειστών ανάγκασαν τον πρωθυπουργό στις 27 Ιουνίου να ανακοινώσει διεξαγωγή δημοψηφίσματος στις 5 Ιουλίου για το αν θα πρέπει να γίνει αποδεκτό το σχέδιο συμφωνίας. Μετά από αυτή την ανακοίνωση ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής επιτροπής Ζαν-Κλόντ Γιούγκερ, η καγκελάρια της Γερμανίας Άνγκελα Μέρκελ και ο πρόεδρος της Γαλλίας Φρανσουά Ολλάντ ανακοίνωσαν ότι το δημοψήφισμα αφορά την παραμονή της Ελλάδας στην Ευρωζώνη ή όχι. Το δημοψήφισμα είχε ως αποτέλεσμα την καταψήφιση του μνημονίου με ποσοστό σχεδόν 62,15%. Στις 6 Ιουλίου παραιτήθηκε ο υπουργός Οικονομικών Γιάννης Βαρουφάκης και αντικαταστάθηκε από το Ευκλείδη Τσακαλώτο και στις 13 Ιουλίου καταλήγουν σε νέο μνημόνιο.

Στις 17 Ιουλίου ο πρωθυπουργός προχώρησε σε ανασχηματισμό της κυβέρνησης αντικαθιστώντας όσους είχαν διαφωνήσει με το μνημόνιο. Τελικά το τρίτο μνημόνιο ψηφίστηκε στις 14 Αυγούστου με απώλειες για τον κυβερνητικό σχηματισμό, όπου και ο Αλέξης Τσίπρα ανακοίνωσε ότι θα ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης στις 20 Αυγούστου 2015. Τελικά στις 20 Αυγούστου ανακοίνωσε την παραίτηση της κυβέρνησης. Με αυτή την παραίτηση η πρόεδρος του Αρείου Πάγου Βασιλική Θάνου έλαβε από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας Προκόπη Παυλόπουλο εντολή σχηματισμού Κυβέρνησης με θητεία μέχρι την διεξαγωγή των πρόωγων εκλογών στις 20 Σεπτεμβρίου.

Επανεκλογή Τσίπρα και μετέπειτα εξέλιξη

Στις πρόωρες εκλογές ο ΣΥΡΙΖΑ έλαβε 35,46% και σχημάτισε κυβέρνηση συνεργασίας με τους Ανεξάρτητους Έλληνες. Στις 4 Οκτωβρίου 2015 ο Νίκος Βούτσης εξελέγη νέος πρόεδρος της Βουλής. Τους επόμενους μήνες άρχισε η προετοιμασία του νέου ασφαλιστικού.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

14 Ιανουαρίου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Fitch υποβάθμισε της Ελλάδα από το επίπεδο BBB- στο BB+.

7 Μαρτίου 2011: Ο οίκος Moody's υποβάθμισε την Ελλάδα κατά τρεις βαθμίδες από το επίπεδο Ba1 στο B1.

12 Μαρτίου 2011: Απόφαση συνόδου κορυφής της ΕΕ για επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής του Μαΐου 2010, κατά 7,5 χρόνια και μείωση επιτοκίου κατά 1%.

29 Μαρτίου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Standard&Poor's υποβάθμισε την Ελλάδα από το επίπεδο BB+ στο BB-

9 Μαΐου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Standard&Poor's υποβάθμισε την Ελλάδα από το επίπεδο BB- στο B

20 Μαΐου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Fitch υποβάθμισε την Ελλάδα από το επίπεδο BB+ στο B+

25 Μαΐου 2011: Πρώτη συγκέντρωση των "αγανακτισμένων"(κίνημα πολιτών) στην Ελλάδα

1 Ιουνίου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Moody's υποβάθμισε την Ελλάδα από το επίπεδο B1 στο Caal

3 Ιουνίου 2011: Ο κινέζικος οίκος αξιολόγησης Dagong υποβάθμισε την Ελλάδα από το επίπεδο BB στο CCC

9 Ιουνίου 2011: Κατατέθηκε στη βουλή το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα δημοσιονομικής στρατηγικής 2011-2014

14 Ιουνίου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Standard&Poor's υποβάθμισε την Ελλάδα κατά τρεις βαθμίδες από το επίπεδο B στο CCC. Την ίδια μέρα ανεξαρτητοποιήθηκε ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Γιώργος Λιάνης. Η κοινοβουλευτική ομάδα του κυβερνώντος κόμματος απέμεινε με 155 βουλευτές

15 Ιουνίου 2011: Ξεκίνησε στην βουλή η συζήτηση για το μεσοπρόθεσμο. Την ίδια στιγμή πραγματοποιείται ογκώδης διαδήλωση πολιτών έξω από τη βουλή

16 Ιουνίου 2011: Παρατήθηκαν δυο βουλευτές του ΠΑΣΟΚ. Την ίδια μέρα 21 βουλευτές του ΠΑΣΟΚ ζήτησαν σύγκλιση της κοινοβουλευτικής ομάδας του κόμματος, η οποία κατέληξε σε απόφαση για ανασχηματισμό

17 Ιουνίου 2011: Ανακοινώνεται ο ανασχηματισμός. Νέος υπουργός οικονομικών αναλαμβάνει ο Ευάγγελος Βενιζέλος.

28 Ιουνίου 2011: Πραγματοποιούνται ογκώδεις διαδηλώσεις έξω από την βουλή που αντιμετωπίζονται βίαια από την αστυνομία που εφαρμόζει άγρια καταστολή

29 Ιουνίου 2011: Ψηφίστηκε το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα με 155 ψήφους υπέρ. Από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ το καταψήφισε ο βουλευτής Παναγιώτης Κουρουμπλής ο οποίος διεγράφη, με αποτέλεσμα η κοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ να απομείνει με 154 βουλευτές. Ογκώδεις διαδηλώσεις πραγματοποιούνται για δεύτερη μέρα έξω από τη βουλή που διαλύονται βίαια από ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις.

13 Ιουλίου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Fitch υποβάθμισε την Ελλάδα κατά τρεις βαθμίδες από το επίπεδο B+ στο CCC

20 Ιουλίου 2011: Ανακοινώθηκαν οι 27 οργανισμοί του δημοσίου που θα κλείσουν ή θα συγχωνευτούν μέχρι τις 5 Αυγούστου

21 Ιουλίου 2011: Η σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέληξε σε συμφωνία νέας δανειοδότησης της Ελλάδας, ύψους 158 δις Ευρώ

25 Ιουλίου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Moody's υποβάθμισε την Ελλάδα κατά τρεις βαθμίδες από το επίπεδο Caa1 στο Caθέτοντας την Ελλάδα στο τελευταίο σκαλί της διεθνούς λίστας αξιολογήσεων

27 Ιουλίου 2011: Ο οίκος αξιολόγησης Standard&Poor's υποβάθμισε την Ελλάδα κατά τρεις βαθμίδες από το επίπεδο CCC στο CC θέτοντας την Ελλάδα στο τελευταίο σκαλί της διεθνούς λίστας αξιολόγησης

8 Αυγούστου 2011: Ο Γενικός δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών πέφτει κάτω από τις 1.000 μονάδες, για πρώτη φορά από τις 7 Ιανουαρίου του 1997

17 Αυγούστου 2011: Η Ελλάδα προχωρά σε διμερή συμφωνία με την Φινλανδία, παρέχοντας τις εγγυήσεις για να συμμετάσχει στο δεύτερο δάνειο της Ελλάδας.

25 Αυγούστου 2011: Παραιτήθηκε ο αναπληρωτής υπουργός Ανάπτυξης Χάρης Παμπούκης

2 Σεπτεμβρίου 2011: Αποχώρησε αιφνιδιαστικά το κλιμάκιο της τρόικας μετά τη διαφωνία του με τον υπουργό οικονομικών για την κάλυψη της απόκλισης στα δημοσιονομικά

6 Σεπτεμβρίου 2011: Ο υπουργός οικονομικών Ευάγγελος Βενιζέλος ανακοινώνει νέα έκτακτα συμπληρωματικά μέτρα

10 Σεπτεμβρίου 2011: Πραγματοποιείται η ομιλία του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ σε κλίμα έντονων κινητοποιήσεων και αποδοκιμασιών

11 Σεπτεμβρίου 2011: Ο υπουργός οικονομικών Ευάγγελος Βενιζέλος ανακοίνωσε την επιβολή του ειδικού τέλους ακινήτων που θα καταβάλλεται μέσω λογαριασμού της ΔΕΗ

14 Σεπτεμβρίου 2011: Κατατίθεται το τελικό σχέδιο για το ειδικό τέλος ακινήτων. Η επιβάρυνση ανά τετραγωνικό μέτρο είναι έως και διπλάσια απ' αυτή που είχε ανακοινωθεί αρχικά. Σε οργανωμένη άρνηση πληρωμής των έκτακτων φόρων καλούν τους πολίτες τα κόμματα τις αριστεράς

21 Σεπτεμβρίου 2011: Ανακοινώθηκε η νέα μείωση του αφορολόγητου ορίου στις 5.000 Ευρώ. Επίσης, ανακοινώθηκαν περικοπές σε συντάξεις κατά 20% για το ποσό που υπερβαίνει τα 1.200 Ευρώ

2 Οκτωβρίου 2011: Εγκρίθηκαν οι τελικές ρυθμίσεις για την εργασιακή εφεδρεία από το υπουργικό συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ

5 Οκτωβρίου 2011: Μεγάλη απεργία της ΑΔΕΔΥ. Πραγματοποιούνται πορείες στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις την Ελλάδας.

6 Οκτωβρίου 2011: Κατατίθεται στη βουλή το πολυνομοσχέδιο για το νέο βαθμολογιο-μισθολόγιο του δημοσίου, τις μειώσεις σε κύριες και επικουρικές συντάξεις, τις μειώσεις στο εφάπαξ, την νέα φορολογική κλίμακα και τις αλλαγές στα εργασιακά

11 Οκτωβρίου 2011: Ανακοινώνεται ότι κρατικοποιήθηκε η ελληνική τράπεζα ProtonBank, καθώς αιτήθηκε κεφαλαιακή ενίσχυση από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Η απόφαση πάρθηκε από τον Υπουργό Οικονομικών έπειτα από απαίτηση της Τράπεζας της Ελλάδος. Ουσιαστικά πρόκειται για την πρώτη κρατικοποίηση που προέκυψε κατά την διάρκεια της κρίσης χρέους

17 Οκτωβρίου 2011: Παραιτήθηκε ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Θωμάς Ρομπόπουλος, ο οποίος έγινε ο τρίτος κατά σειρά βουλευτής του κυβερνώντος κόμματος που παραιτήθηκε από την βουλευτική του έδρα.

19 Οκτωβρίου 2011: Γενική απεργία με καθολική συμμετοχή. Πραγματοποιήθηκε διαδήλωση στην πλατεία Συντάγματος

20 Οκτωβρίου 2011: Ψηφίστηκε το πολυνομοσχέδιο από την κυβερνητική πλειοψηφία, με εξαίρεση το άρθρο 37 που καταψηφίστηκε από το βουλευτή του κυβερνώντος κόμματος Λούκα Κατσέλη, η οποία στη συνέχεια διεγράφη, με αποτέλεσμα η κοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ να απομείνει με 153 βουλευτές. Έξω από την βουλή πραγματοποιήθηκε μεγάλη διαδήλωση που σηματοδεύτηκε από σοβαρά επεισόδια που ξεκίνησαν όταν ομάδα κουκουλοφόρων επιτέθηκε κατά διαδηλωτών του ΠΑΜΕ. Η διαδήλωση σκιάστηκε από το θάνατο ενός διαδηλωτή του ΠΑΜΕ, ο οποίος σύμφωνα με την πρώτη ιατροδικαστική εξέταση, υπέστη έμφραγμα

1 Νοεμβρίου 2011: Ανεξαρτητοποιήθηκε η βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Μιλένα Αποστολάκη, εκφράζοντας την διαφωνία της στην απόφαση του πρωθυπουργού για το δημοψήφισμα

4 Νοεμβρίου 2011: Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έλαβε ψήφο εμπιστοσύνης στη βουλή με 153 ψήφους υπέρ

6 Νοεμβρίου 2011: Στη συνάντηση στο προεδρικό μέγαρο μεταξύ των Γεωργίου Παπανδρέου, Αντώνη Σαμαρά και Κάρολου Παπούλια υπήρξε συμφωνία για κυβέρνηση συνεργασίας

10 Νοεμβρίου 2011: Ολοκληρώθηκαν οι διεργασίες μεταξύ των κομματικών επιτελείων του ΠΑΣΟΚ της ΝΔ και του ΛΑΟΣ. Νέος πρωθυπουργός επιλέχθηκε ο Λουκάς Παπαδήμος.

11 Νοεμβρίου 2011: Ορίστηκε η νέα κυβέρνηση του Λουκά Παπαδήμα

24 Ιανουαρίου 2012: Διεξάγεται στη βουλή η ψηφοφορία για το πολυνομοσχέδιο του Υπουργείου Οικονομικών. Πολλά άρθρα καταψηφίζονται από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ ενώ η διάταξη που αφορούσε την απελευθέρωση του ωραρίου των φαρμακείων καταψηφίστηκε και από βουλευτές των υπολοίπων κομμάτων της συγκυβέρνησης

9 Φεβρουαρίου 2012: Κατέληξαν σε συμφωνία οι πολυήμερες συζητήσεις των αρχηγών των κομμάτων της συγκυβέρνησης, για το πακέτο μέτρων που απαιτεί η Τρόικα προκειμένου να προχωρήσει το νέο δανειακό πακέτο και το PSI. Παραιτήθηκε ο υφυπουργός εργασίας Γ.Κουτσούκος

10 Φεβρουαρίου 2012: Παραιτήθηκε η αναπληρώτρια υπουργός εξωτερικών Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου. Επίσης υπέβαλλαν τις παραιτήσεις οι υπουργοί του ΛΑΟΣ που συμμετείχαν στην συγκυβέρνηση.

11 Φεβρουαρίου 2012: Παραιτήθηκαν οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Π.Ζούνη και Δ.Βαρβαρίγος

12 Φεβρουαρίου 2012: Η Βουλή συζήτησε την πρόταση νόμου για την συμφωνία του 2ου Μνημονίου, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για την μείωση του δημόσιου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας που υπέβαλε η κυβέρνηση Παπαδήμου. Η πρόταση υπερψηφίστηκε τις πρώτες πρωινές ώρες της 13ης Φεβρουαρίου από 199 βουλευτές.

13 Φεβρουαρίου 2012: Μετά την ολοκλήρωση της ψηφοφορίας για τα νέα μέτρα που ολοκληρώθηκε τα μεσάνυχτα της Κυριακής 12 Φεβρουαρίου, διεγράφησαν 22 βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, 21 την ΝΔ, και 2 του ΛΑΟΣ που διαφοροποιήθηκαν από την απόφαση του κόμματός τους. Ακολούθησαν οι παρατήσεις των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ Μ.Τσόκλη και Α.Λαφαζάνη από τις βουλευτικές τους έδρες. Την προηγούμενη μέρα είχε προηγηθεί η παραίτηση του βουλευτή της ΝΔ, Ν.Λέγκα

9 Μαρτίου 2012: ολοκληρώθηκε το PSI με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα να φτάνει το 95,7%

11 Απριλίου 2012: Προκηρύχτηκαν εκλογές για τις 6 Μαΐου 2012

6 Μαΐου 2012: Διεξάγονται οι εκλογές από τις οποίες δεν προέκυψε τελικά κυβέρνηση

16 Μαΐου 2012: Ορκίζεται η υπηρεσιακή κυβέρνηση Παναγιώτη Πικραμένου

5 Ιουνίου 2012: Ο Γενικός δείκτης του χρηματιστηρίου Αθηνών κλείνει κάτω από τις 500 μονάδες

17 Ιουνίου 2012: Διεξάγονται οι εκλογές οι οποίες οδήγησαν τελικά σε δημιουργία κυβέρνησης συνασπισμού με τη συμμετοχή την ΝΔ του ΠΑΣΟΚ και της ΔΗΜΑΡ

21 Ιουνίου 2012: Ορκωμοσία της κυβέρνησης του Αντώνη Σαμαρά

26 Ιουνίου 2012: Αναλαμβάνει υπουργός οικονομικών ο Γιάννης Στουρνάρας

5 Νοεμβρίου 2012: Υπερψηφίστηκε το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα με 153 ψήφους

22 Δεκεμβρίου 2012: Ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός για το 2013

28 Απριλίου 2013: Ψηφίστηκε το πολυνομοσχέδιο του υπουργείου οικονομικών

21 Ιουνίου 2013: Αποχώρησε η ΔΗΜΑΡ από την κυβέρνηση με αφορμή την αιφνιδιαστική απόφαση της κυβέρνησης για το κλείσιμο της ΕΡΤ

24 Ιουνίου 2013: Ανακοινώθηκε ο ανασχηματισμός της κυβέρνησης

18 Ιουλίου 2013: Ψηφίστηκε το πολυνομοσχέδιο της κυβέρνησης

29 Δεκεμβρίου 2014: Αποτυχία εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας από τη βουλή

30 Δεκεμβρίου 2014: Με αφορμή την μη εκλογή προέδρου της δημοκρατίας και όπως προβλέπει το Σύνταγμα ο πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς σε συνάντηση με τον πρόεδρο της δημοκρατίας Κάρολο Παπούλια δηλώνει την διάλυση της βουλής και την παραίτηση της κυβέρνησης του και προκηρύσσονται πρόωρες εκλογές στις 25 Ιανουαρίου 2015

25 Ιανουαρίου 2015: Διεξαγωγή των πρόωρων εκλογών που ολοκληρώνονται με την νίκη του ΣΥΡΙΖΑ ο οποίος συγκεντρώνει 36,34% και 149 έδρες. Η ΝΔ λαμβάνει 27,81% και 76 έδρες και καταλαμβάνει την θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης

26 Ιουνίου 2015: Προκήρυξη δημοψηφίσματος για τη νέα δανειακή σύμβαση για τις 5 Ιουλίου 2015. Οι πολίτες αδειάζουν τα ΑΤΜ

29 Ιουνίου 2015: Επιβολή capitalcontrols και κλείσιμο τραπεζών

1 Ιουλίου 2015: Η Ελλάδα βρίσκεται εκτός προγράμματος στήριξης μετά την μη ανανέωση του τελευταίου από τις Βρυξέλες

5 Ιουλίου 2015: Επικράτηση του ΟΧΙ στο δημοψήφισμα με 62%

6 Ιουλίου 2015: Παραίτεται ο υπουργός οικονομικών Γιάννης Βαρουφάκης. Νέος υπουργός οικονομικών αναλαμβάνει ο Ευκλείδης Τσακαλώτος

17 Ιουλίου 2015: Κυβερνητικός ανασχηματισμός με αντικατάσταση των υπουργών που απέρριψαν την συμφωνία με τους δανειστές

14 Αυγούστου 2015: Τις πρώτες πρωινές ώρες η βουλή ψηφίζει το τρίτο μνημόνιο με σημαντικότερες απώλειες για τον κυβερνητικό σχηματισμό. Το μνημόνιο στηρίζουν με τις ψήφους τους ο ΣΥΡΙΖΑ, η ΝΔ, οι Ανεξάρτητοι Έλληνες, το ΠΑΣΟΚ και το ΠΟΤΑΜΙ κατά τάσσονται συνολικά η Χρυσή Αυγή και το ΚΚΕ, μαζί με 44 βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ

16 Αυγούστου 2015: Ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας ανακοινώνει την πρόθεσή του να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης από τη βουλή μετά από τις 20 Αυγούστου

20 Αυγούστου 2015: ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας ανακοινώνει την παραίτηση της κυβέρνησης με σκοπό την διεξαγωγή πρόωρων εκλογών στις 20 Σεπτεμβρίου 2015

21 Αυγούστου 2015: 25 βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ ανεξαρτητοποιούνται και ανακοινώνουν τον σχηματισμό νέου πολιτικού κόμματος με την ονομασία Λαϊκή Ενότητα και πρόεδρο τον Παναγιώτη Λαφαζάνη

27 Αυγούστου 2015: Η πρόεδρος του Αρείου Πάγου Βασιλική Θάνου ορκίζεται πρωθυπουργός και γίνεται έτσι η πρώτη γυναίκα σε αυτό το αξίωμα. Την επόμενη μέρα ορκίζεται η κυβέρνηση Θάνου

20 Σεπτεμβρίου 2015: Ο ΣΥΡΙΖΑ κερδίζει τις εκλογές με 35,46% και 145 έδρες έναντι της ΝΔ που συγκεντρώνει 28,10% και 75 έδρες. Σχηματίζει κυβέρνηση με τους Ανεξάρτητους Έλληνες

7 Οκτωβρίου 2015: Η κυβέρνηση λαμβάνει ψήφο εμπιστοσύνης από την βουλή με 155 ψήφους υπέρ και 144 κατά

19 Νοεμβρίου 2015: ψηφίζονται τα νέα προαπαιτούμενα από τη βουλή με 153 ψήφους υπέρ. Διαγράφονται από τους ΑΝΕΛ ο Νίκος Νικολόπουλος που καταψήφισε και ο Στάθης Παναγιώλης από τον ΣΥΡΙΖΑ που απείχε

4 Φεβρουαρίου 2016: Πανελλήνια απεργία εναντίον του ασφαλιστικού νομοσχεδίου της κυβέρνησης. Η κονιοποίηση είναι η μεγαλύτερη επί κυβερνήσεως ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Τρεις εβδομάδες νωρίτερα έχει ξεκινήσει η διαμαρτυρία των αγροτών οι οποίοι εκφράζουν την δυσαρέσκειά τους με πολυάριθμους και πολύωρους αποκλεισμούς δρόμων και συνοριακών σταθμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ

3.1 Οικονομική κρίση στο νομό Ηλείας

Ο νομός Ηλείας αντανακλάται σε όλες τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στον πρωτογενή τομέα και τις υπηρεσίες καθώς και στο δευτερογενή τομέα, λόγω πολυδιάστατης οικονομικής ζωής. Το 39% του ενεργού πληθυσμού του νομού ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα, το 17% με τον δευτερογενή και το 44% με τον τριτογενή. Οι νόμιμοι μετανάστες κατά την πλειοψηφία τους ασχολούνται με την γεωργία σε ποσοστό που φτάνει το 58%.

Είναι πλέον ορατό, αλλά και κατανοητό από όλους ότι χρόνο με το χρόνο η οικονομική κατάσταση δυσκολεύει συνεχώς και γίνεται όλο και πιο αισθητή, και σε γενικό επίπεδο αλλά και ειδικά στο νομό Ηλείας. Συγκεκριμένα αυτό στο νομό συμβαίνει εξαιτίας των καιρικών φαινομένων, μιας και ο νομός έχει πληγεί πολυάριθμες φορές από φυσικά φαινόμενα, κάτι που προκαλεί καταστροφές στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα. Τέλος η διάσωση της χώρας από τους δανειστές και την κυβέρνησή μας έχει σαν συνεχές αποτέλεσμα να κάνει πιο έντονο το φαινόμενο της οικονομικής κρίσης. Ειδικά στο νομό Ηλείας που το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολείται από τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα τα πράγματα δυσκολεύουν, διότι δεν υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης και πλέον οτιδήποτε σχετικό με το εμπόριο και την αγορά προϊόντων πλήττετε από φορολογικές επιβαρύνσεις.

3.2 Τουρισμός στο νομό Ηλείας

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες με αυξημένη τουριστική κίνηση και αποτελεί έναν από τους καλύτερους τουριστικούς προορισμούς διεθνώς. Συγκεκριμένα ο νομός Ηλείας διαθέτει διάσημες τουριστικές περιοχές με φυσικό κάλλος και πολλά αξιοθέατα. Ο Πύργος είναι η πρωτεύουσα του νομού και αποτελεί το διοικητικό και αγροτικό κέντρο της. Η Αμαλιάδα είναι η δεύτερη σε πληθυσμό πόλη της Ηλείας, με καλή ρυμοτομία και απλωμένα ολόγυρά της έναν καταπράσινο κάμπο με ελιές, αμπέλια, εσπεριδοειδή και θερμοκήπια. Ο Καϊάφας και η λουτρόπολη είναι κτισμένοι στο νησάκι της Αγίας Αικατερίνης, στο κέντρο μιας μικρής λίμνης. Οι ιαματικές πηγές της πευκόφυτης περιοχής είναι γνωστές από την αρχαιότητα. Η Κυλλήνη είναι ένα ιστορικό, παραλιακό χωρίο. Στην αρχαιότητα την πόλη περιέβαλλε ένα ισχυρό τείχος, με επάλξεις και πύργους, από το οποίο σήμερα έχουν απομείνει μόνο λείψανα. Η Ολυμπία είναι χωρίο χτισμένο κοντά στο γνωστό αρχαιολογικό χώρο, σε ένα τοπίο που μαγεύει με την ομορφιά και την ηρεμία του, στην καταπράσινη κοιλάδα ανάμεσα στον Αλφειό και τον Κλαδέο. Αξίζει, επίσης, να επισκεφθεί κανείς το μνημείο Κουμπερτέν και το αρχαίο θέατρο. Πολύ όμορφο είναι και το χωρίο της Ζαχάρως και ανεπτυγμένο τουριστικά είναι και το παραθαλάσσιο Κατάκολο. Βάση όλων αυτών των τουριστικών προορισμών ο νομός Ηλείας αποτελεί πόλο έλξης τουριστών κάθε χρόνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1 Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον τουρισμό του νομού Ηλείας

Είναι γεγονός ότι η εκδήλωση και κλιμάκωση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης είχε σημαντικότερες επιπτώσεις σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων του νομού Ηλείας. Υπάρχει εκτεταμένη ύφεση, αύξηση της ανεργίας, μείωση της παραγωγής και υποβάθμιση του μέσου επιπέδου διαβίωσης. Από την κατάσταση αυτή έχει επηρεαστεί και ο τουρισμός, ο οποίος άρχισε να μειώνεται στο τέλος του 2008 και είναι ένας από τους τελευταίους τομείς που δέχτηκαν τις επιδράσεις της ύφεσης. Αποτέλεσμα της ύφεσης αυτής είναι η μείωση των τουριστικών αφίξεων και διανυκτερεύσεων καθώς και η μείωση των χρημάτων που καταναλώνονται στην περιοχή.

Επίσης, οι νέοι δεν κάνουν νέα βήματα για νέες επιχειρήσεις, κάτι το οποίο δεν εξελίσσει την περιοχή με καινούριες ιδέες ώστε να προωθηθεί ο νομός. Βέβαια αυτό δεν είναι εφικτό λόγω της έλλειψης κεφαλαίων. Ωστόσο οι Ευρωπαίοι είναι αυτοί που συνεχίζουν να επισκέπτονται τον νομό για τις διακοπές τους, ενώ ο εσωτερικός τουρισμός συνεχίζει αλλά με πολύ χαμηλότερα ποσοστά. Ο συγκεκριμένος νομός πλήττετε συνεχώς από φυσικές καταστροφές, όπως πλημμύρες και φωτιές κάτι το οποίο κάνει τις ομορφιές του να μειώνονται. Τέλος, η ανεπαρκής προβολή του νομού αυτού δεν βοηθά στην αύξηση του τουρισμού.

4.2 Τρόποι αντιμετώπισης

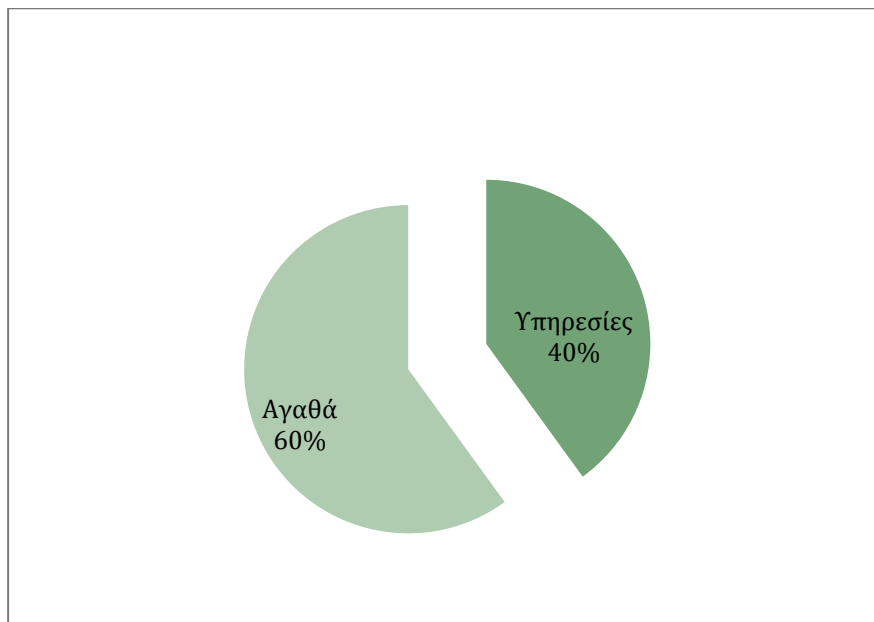
Ο τουρισμός του νομού εάν επιθυμεί να επιβιώσει από τον ανταγωνισμό και να μείνει αξιόλογος οικονομικός παράγοντας θα πρέπει να επιχειρήσει μια αναπτυξιακή διαμόρφωση. Αρχικά θα πρέπει να αυξηθούν τα καταλύματα και η ποιότητά τους ώστε να προσεγγίσει τους τουρίστες, σε προσιτές τιμές και καλές παρεχόμενες υπηρεσίες. Επιπλέον, ένα πρόβλημα το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από το κράτος είναι η επιχορήγηση του νομού για την αξιοποίηση των λιμανιών και των μεταφορικών μέσων. Επιπρόσθετα, είναι ανεπαρκής η προβολή του νομού είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, για την προσέγγιση των τουριστών σε αυτόν. Τέλος θα πρέπει να δραστηριοποιούνται συλλογικά κάποιοι επιχειρηματίες του νομού ώστε να πετυχαίνουν καλύτερα τον στόχο τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα πτυχιακή εργασία επικεντρώνεται στον νομό Ηλείας, ο οποίος αποτελεί έναν αξιόλογο τουριστικό προορισμό και προσπαθεί να προσδιορίσει αν η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει τον τουρισμό στο νομό Ηλείας. Τα ερωτηματολόγια δόθηκαν σε τουριστικές επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά ή υπηρεσίες, όπως ξενοδοχειακές μονάδες, τουριστικά γραφεία, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, καφετέριες, εστιατόρια κτλ.

Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν προκύπτουν τα εξής:

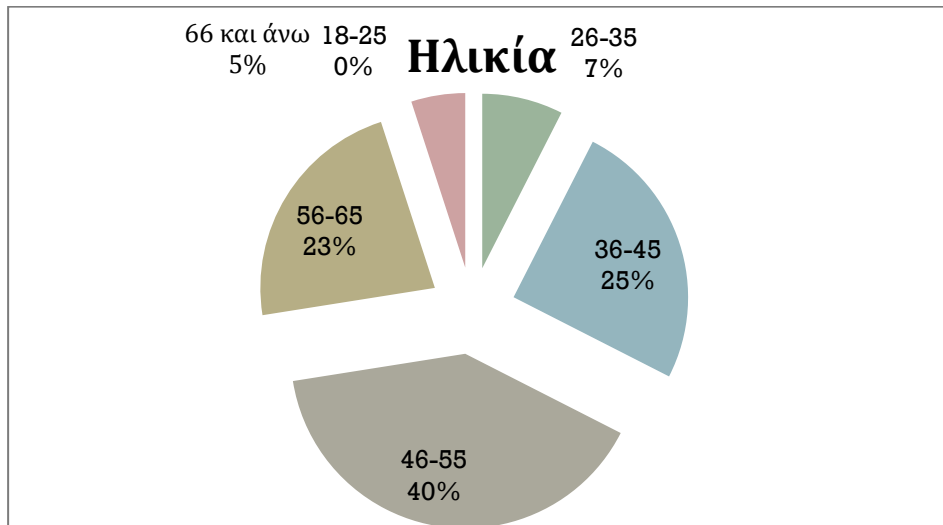
1. *Είδη επιχείρησης*

Διάγραμμα 3

Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια το 40% αφορά υπηρεσίες εξυπηρέτησης των τουριστών ενώ το υπόλοιπο 60% της έρευνας είναι επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά.

2. Ηλικία

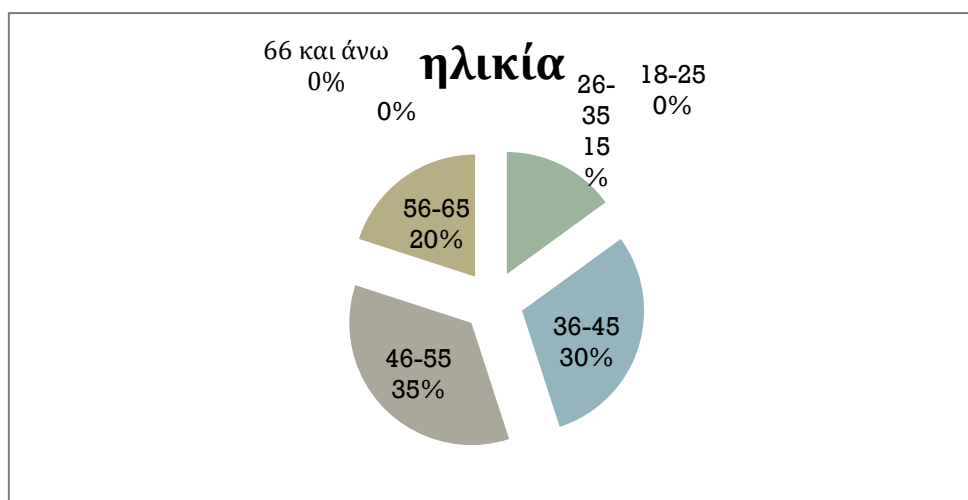

Διάγραμμα 4

Το γράφημα αυτό αφορά την ηλικία αυτών που προσφέρουν υπηρεσίες και παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό είναι της ηλικίας μεταξύ 46-55 με ποσοστό 40%. Η αμέσως επόμενη που αφορά το 25% είναι μεταξύ 36-45 και άλλο ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό είναι μεταξύ της ηλικίας 56-65. Παρατηρούμε ότι η ηλικία μεταξύ 18-25 έχει ποσοστό 0% και η ηλικία 26-35 καταλαμβάνει μόλις το 7%. Άρα οι μικρότεροι σε ηλικία δεν επιχειρούν να κάνουν νέα βήματα σε τουριστικές επιχειρήσεις.

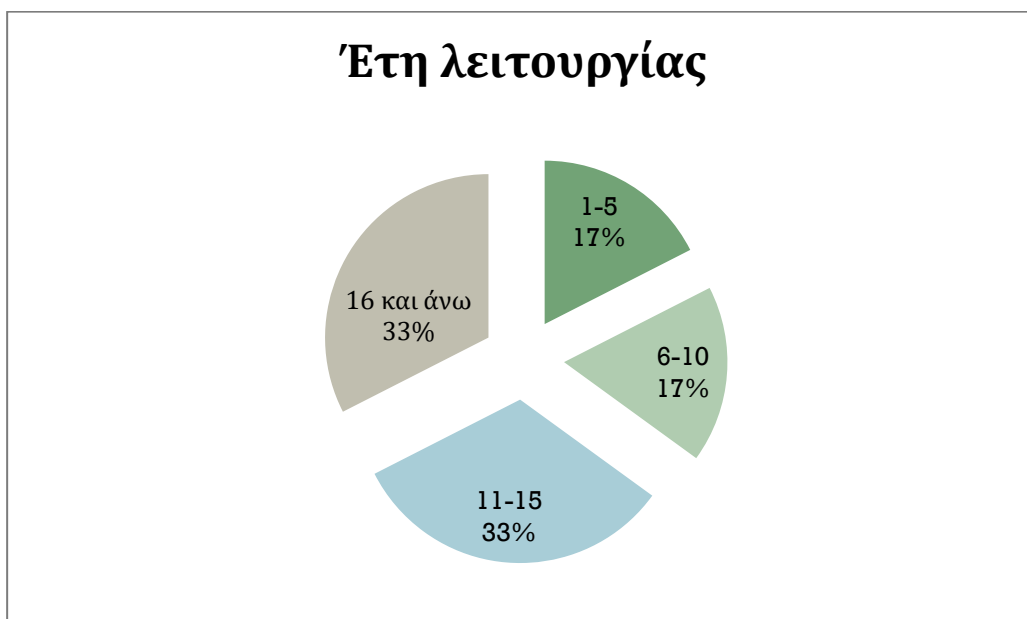
Το επόμενο γράφημα αφορά την ηλικία αυτών που προσφέρουν αγαθά και επίσης παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό είναι της ηλικίας 46-55 με ποσοστό 35%. Ακολουθούν οι ηλικίες 36-45 με ποσοστό 30%, 56-65 με ποσοστό 20%, 26-35 με ποσοστό 15%. Παρατηρούμε και σε αυτό το γράφημα ότι η ηλικία μεταξύ 18-25 έχει ποσοστό 0%.

Συμπέρασμα και από τα δύο γραφήματα είναι ότι η ηλικία άνω των 66 έχει είτε μηδενικό ποσοστό είτε ελάχιστο. Αυτό οφείλεται λόγω ηλικίας και συγκεκριμένα λόγω συνταξιοδότησης.

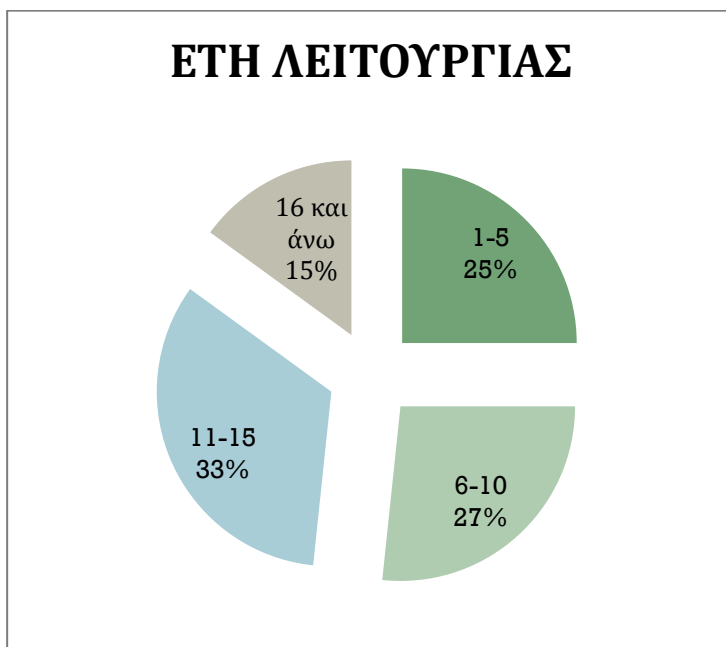
Διάγραμμα 5

3 Έτη λειτουργίας

Διάγραμμα 6

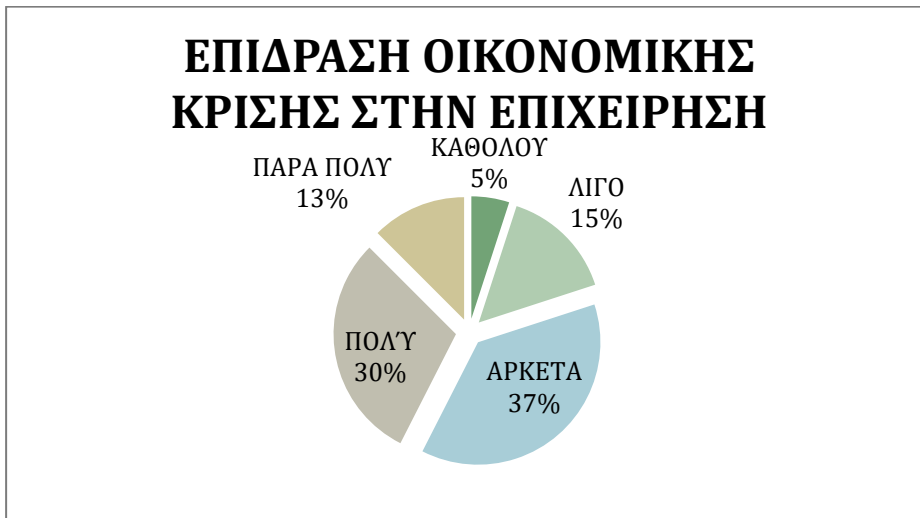
Όσο αφορά τα έτη λειτουργίας των επιχειρήσεων που προσφέρουν υπηρεσίες παρατηρούμε ότι το 33% είναι από 11-15, επίσης 33% είναι από 16 έτη και άνω και αμέσως μετά 17% από 1-5 έτη και 17 % από 6-10 έτη.

Διάγραμμα 7

Όσο αφορά τα έτη λειτουργίας των επιχειρήσεων που προσφέρουν αγαθά το 33% έχει 11-15 έτη λειτουργίας, το 27% 6-10 έτη, το 25% 1-5 έτη και το 15% 16 έτη και άνω.

4. Επίδραση οικονομικής κρίσης στην επιχείρηση

Διάγραμμα 8

Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στις επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες έχει επηρεαστεί αρκετά σε ποσοστό 37%, πολύ σε ποσοστό 30%, πάρα πολύ σε ποσοστό 13%, λίγο σε ποσοστό 15% και καθόλου σε ποσοστό 5%.

Διάγραμμα 9

Στις επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά η επίδραση βλέπουμε ότι σε μεγαλύτερο ποσοστό είναι επίσης στο αρκετά με τιμή 32%, όμως στην ίδια τιμή βρίσκεται και η επίδραση στο λίγο. Στο 20% βρίσκεται το πολύ με ποσοστό 20%, το πάρα πολύ με ποσοστό 11% και το καθόλου στην τελευταία θέση με ποσοστό 5%. Συμπέρασμα και των δύο είναι ότι οι επιχειρήσεις έχουν επηρεαστεί σε μεγάλα ποσοστά από την οικονομική κρίση.

5. Ποσοστό επίδρασης

Διάγραμμα 10

Το ποσοστό που έχει επιδράσει τις επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες σε μεγάλο βαθμό είναι από 21%-30%. Έπειτα έχουν επηρεαστεί από 11%-20% σε ποσοστό 22% και από 0-10% σε ποσοστό 20%. Στην ίδια θέση βρίσκονται τα ποσοστά 31%-40% και 41% και άνω με τιμή 13%.

Διάγραμμα 11

Οι επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά έχουν επηρεαστεί σε ποσοστό 0-10% με τιμή 33%, από 21-30% σε ποσοστό 23%. Στην ίδια επίδραση βρίσκεται το 11-20% και το 31-40% με τιμή 17% και τέλος στο 10% βρίσκεται η επίδραση από 41% και άνω.

6. Είναι η οικονομική κρίση προσωρινή

Διάγραμμα 12

Οι επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες πιστεύουν σε ποσοστό της τάξεως του 63% ότι η οικονομική κρίση δεν είναι προσωρινή και σε ποσοστό μόλις 37% ότι είναι προσωρινή.

Διάγραμμα 13

Οι επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά επίσης πιστεύουν πως η οικονομική κρίση δεν είναι προσωρινή σε ποσοστό 53%, αντίθετα το 47% πιστεύει πως είναι. Συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό και στα δύο γραφήματα δεν είναι αισιόδοξο για το μέλλον των επιχειρήσεών τους. Βέβαια, πρέπει να επισημάνουμε ότι είναι αρκετά σημαντικό και το ποσοστό που πιστεύει ότι η οικονομική κρίση είναι προσωρινή.

7. Μείωση κερδοφορίας επιχείρησης από την οικονομική κρίση

Διάγραμμα 14

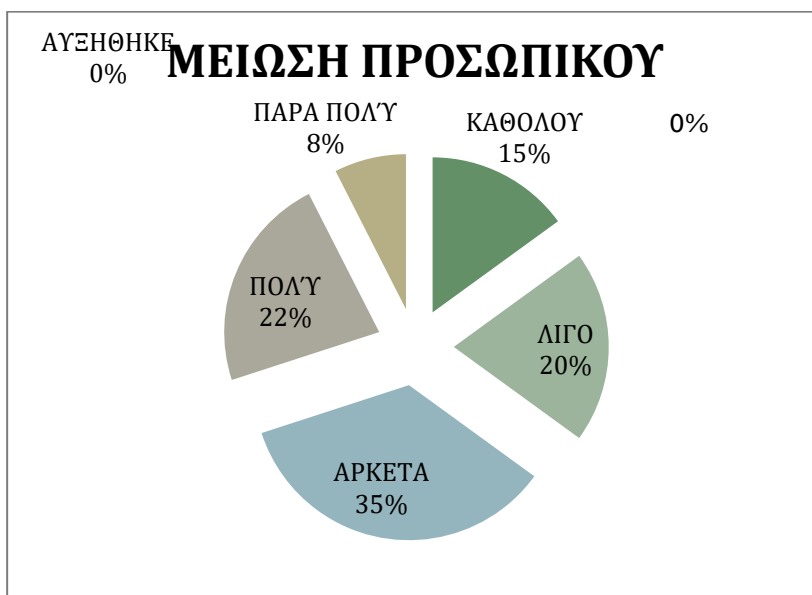
Η κερδοφορία έχει επηρεαστεί πολύ σε ποσοστό 43%, πάρα πολύ σε ποσοστό 25%, αρκετά σε ποσοστό 22%, λίγο σε ποσοστό 10%. Τέλος σε ποσοστό 0% βρίσκεται η αύξηση καθώς και η καθόλου μείωση της κερδοφορίας.

Διάγραμμα 15

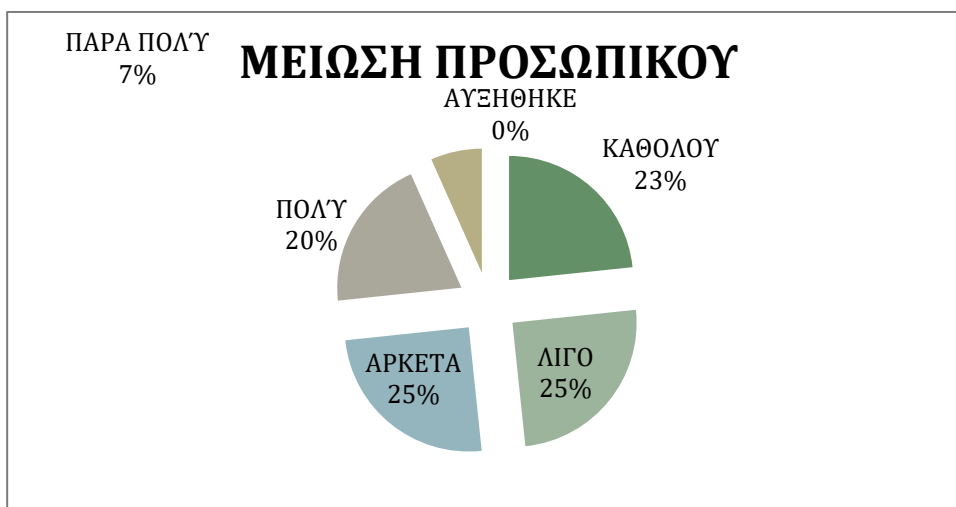
Η κερδοφορία έχει επηρεαστεί πολύ σε ποσοστό 32%, λίγο σε ποσοστό 28%, αρκετά σε ποσοστό 27%, πάρα πολύ σε ποσοστό 11%, καθόλου σε ποσοστό 2% και δεν έχει αυξηθεί καθόλου. Συμπέρασμα και των δύο γραφημάτων είναι ότι η αύξηση της κερδοφορίας είναι μηδενική ενώ η μείωση της είναι πολύ σημαντική.

8. Μείωση προσωπικού

Διάγραμμα 16

Η μείωση του προσωπικού των επιχειρήσεων που προσφέρουν υπηρεσίες έχει μειωθεί αρκετά σε ποσοστό 35%, πολύ σε ποσοστό 22%, λίγο σε ποσοστό 20%, καθόλου σε ποσοστό 15% και πάρα πολύ σε ποσοστό 8%. Επίσης καμία από αυτές τις επιχειρήσεις δεν έχει αυξήσει το προσωπικό της.

Διάγραμμα 17

Στις επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά το ποσοστό μείωσης κυμαίνεται μεταξύ του αρκετά και του λίγο με τιμή 25%, καθόλου με τιμή 23%, πολύ με 20% και πάρα πολύ με 7%. Επίσης και εδώ προκύπτει ότι το προσωπικό δεν έχει αυξηθεί καθόλου. Άρα, η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα την μείωση του προσωπικού. Βέβαια αρκετά σημαντικό είναι και το ποσοστό στο οποίο δεν έχει μειωθεί καθόλου το προσωπικό, είτε λόγω οικογενειακής επιχείρησης είτε λόγω μη δυνατότητας μείωσης.

9. Οικονομικός τουριστικός προορισμός ο νομός Ηλείας

Διάγραμμα 18

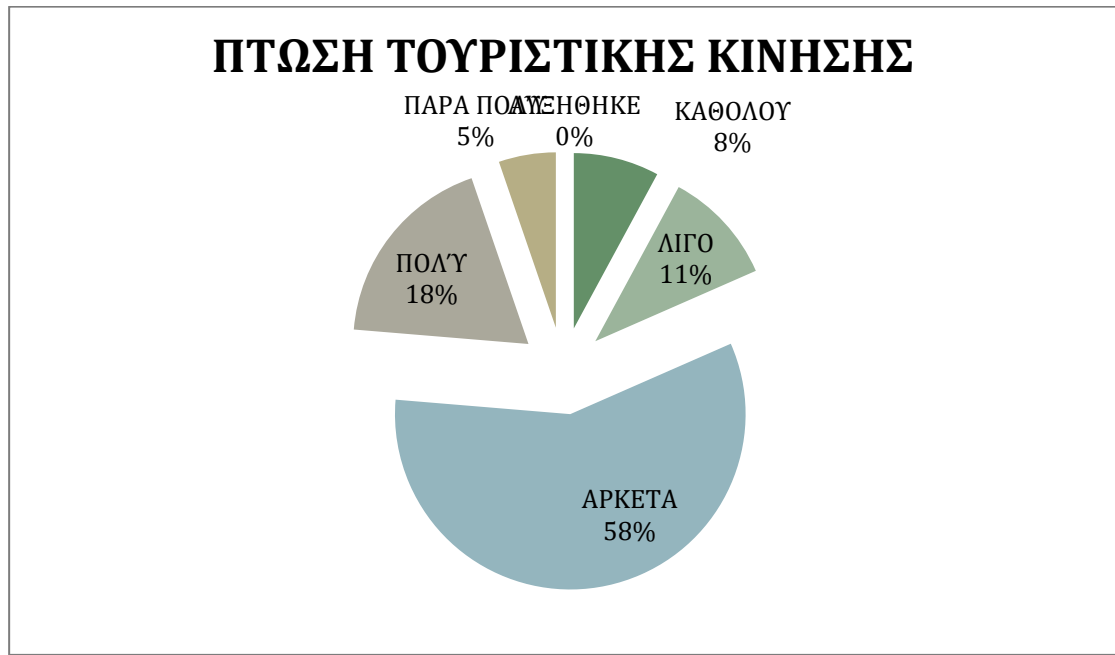
Ένα μεγάλο ποσοστό των επιχειρήσεων που προσφέρουν υπηρεσίες πιστεύουν σε ποσοστό 63% ότι ο νομός Ηλείας είναι οικονομικός τουριστικός προορισμός. Σε ποσοστό 25% πιστεύουν ότι είναι αρκετά, το 10% ότι είναι πάρα πολύ, σε 2% καθόλου και το 0% ότι είναι λίγο οικονομικός προορισμός.

Διάγραμμα 19

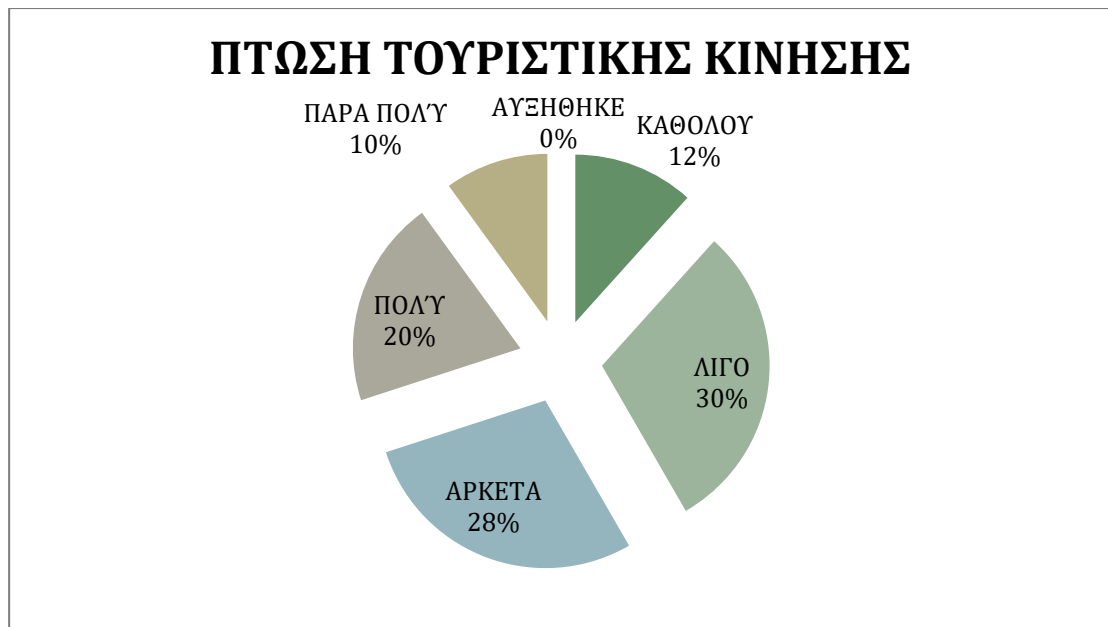
Επίσης οι επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά ένα μεγάλο ποσοστό πιστεύει ότι ο νομός Ηλείας είναι πολύ οικονομικός τουριστικός προορισμός με ποσοστό 51%, με 22% ότι είναι αρκετά, το 20% πάρα πολύ και ότι είναι λίγο το 7%. Τέλος κανείς δεν πιστεύει ότι ο νομός δεν είναι οικονομικός τουριστικός προορισμός.

10. Πτώση τουριστικής κίνησης

Διάγραμμα 20

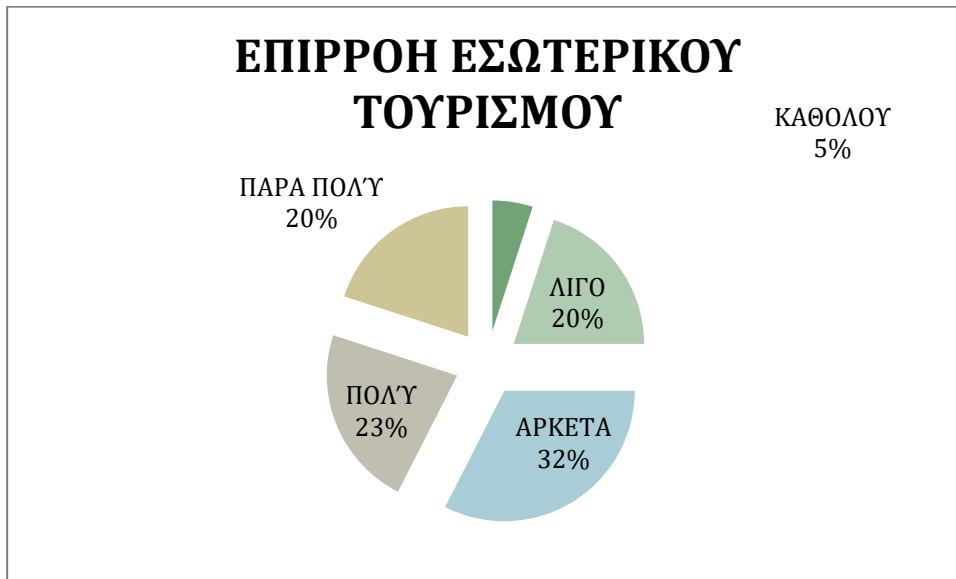
Παρατηρούμε ότι η μείωση της τουριστικής κίνησης έχει επηρεαστεί αρκετά σε ποσοστό 58%, πολύ σε ποσοστό 18%, λίγο σε ποσοστό 11%, καθόλου σε ποσοστό 8% και πάρα πολύ σε ποσοστό 5%. Ενώ δεν υπάρχει αύξηση της τουριστικής κίνησης του νομού.

Διάγραμμα 21

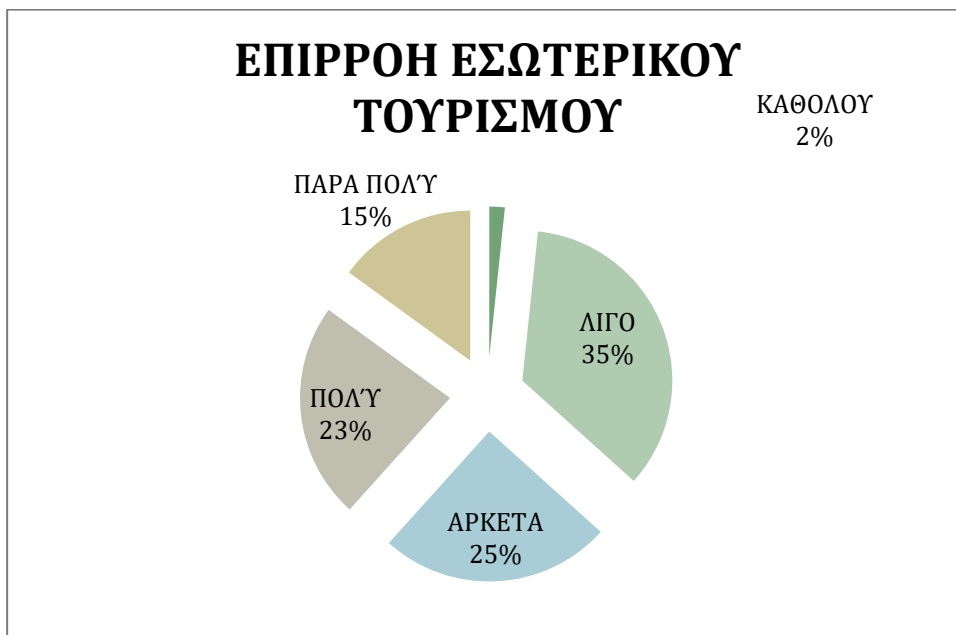
Η πτώση της τουριστικής κίνησης στις επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά έχει επηρεαστεί λίγο σε ποσοστό 30%, αρκετά σε ποσοστό 28%, πολύ σε ποσοστό 20%, καθόλου σε ποσοστό 12% και πάρα πολύ σε ποσοστό 10%. Και εδώ η αύξηση της τουριστικής κίνησης είναι μηδενική, όμως σε σχέση με το προηγούμενο γράφημα η τουριστική κίνηση έχει μειωθεί λιγότερο.

11. Επιρροή εσωτερικού τουρισμού

Διάγραμμα 22

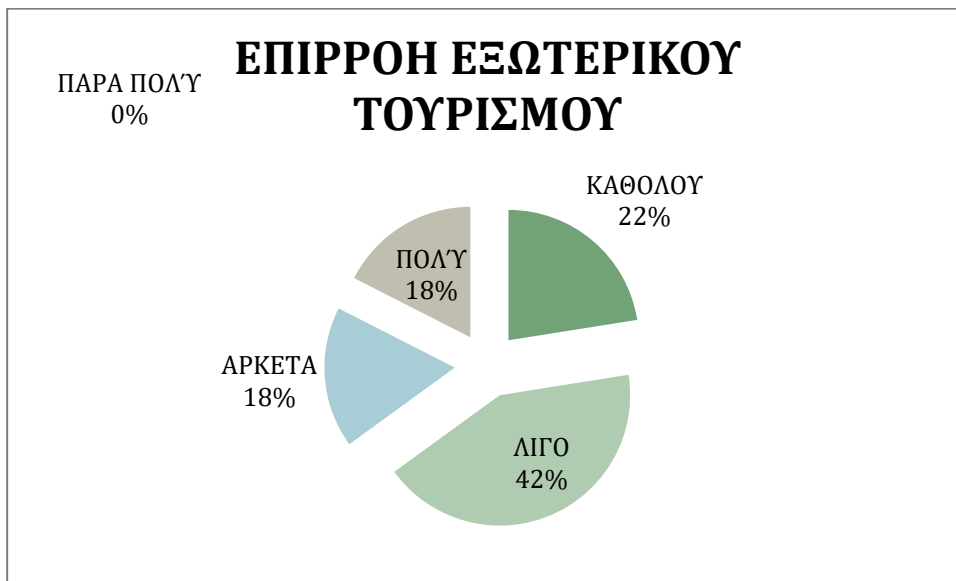
Ο εσωτερικός τουρισμός έχει επηρεαστεί αρκετά με ποσοστό 32%, πολύ με ποσοστό 23%, ενώ πάρα πολύ και λίγο με 20%. Σχεδόν καθόλου, με τιμή 5%, δεν έχει επηρεαστεί ο εσωτερικός τουρισμός στις επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες.

Διάγραμμα 23

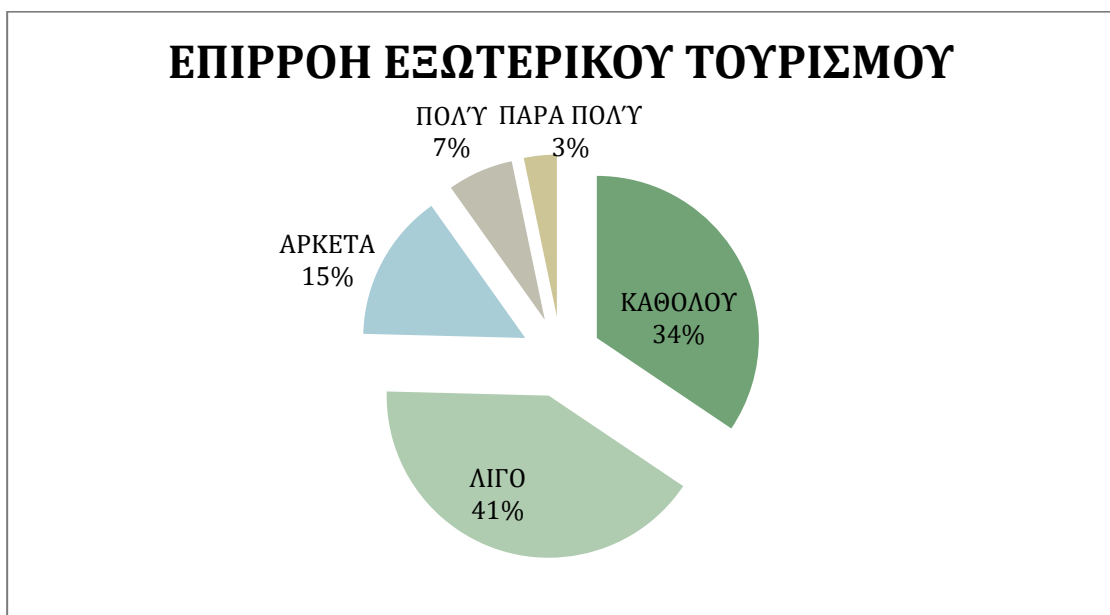
Λίγη είναι η επιρροή του εσωτερικού τουρισμού, με τιμή 35%, στις επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά. Αρκετά με ποσοστό 25%, πολύ με ποσοστό 23% πάρα πολύ με 15% και καθόλου με 2%. Ο εσωτερικός τουρισμός έχει επηρεαστεί αρκετά από την οικονομική κρίση.

12. Επιρροή εξωτερικού τουρισμού

Διάγραμμα 24

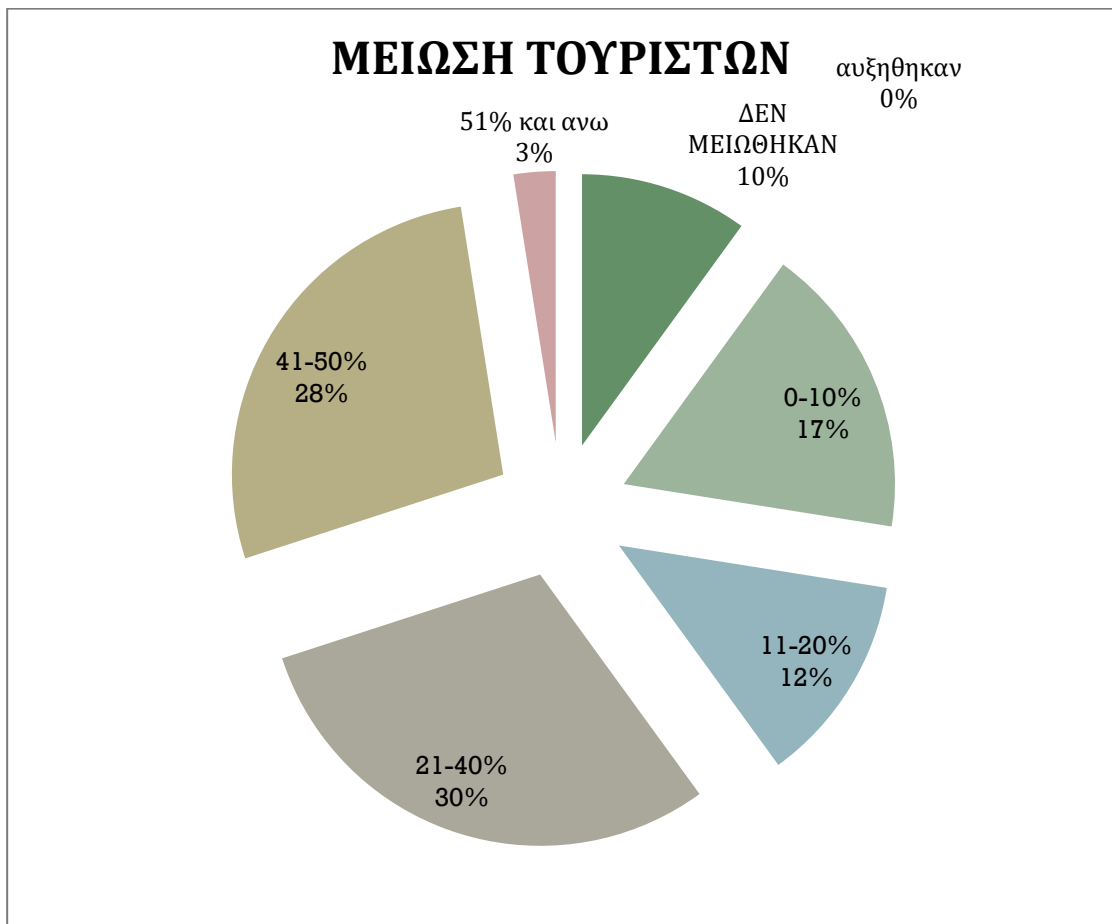
Ο εξωτερικός τουρισμός στις επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες έχει επηρεαστεί λίγο σε ποσοστό 42%, καθόλου σε ποσοστό 22%, αρκετά και πολύ σε ποσοστό 18% και δεν έχει επηρεαστεί πάρα πολύ.

Διάγραμμα 25

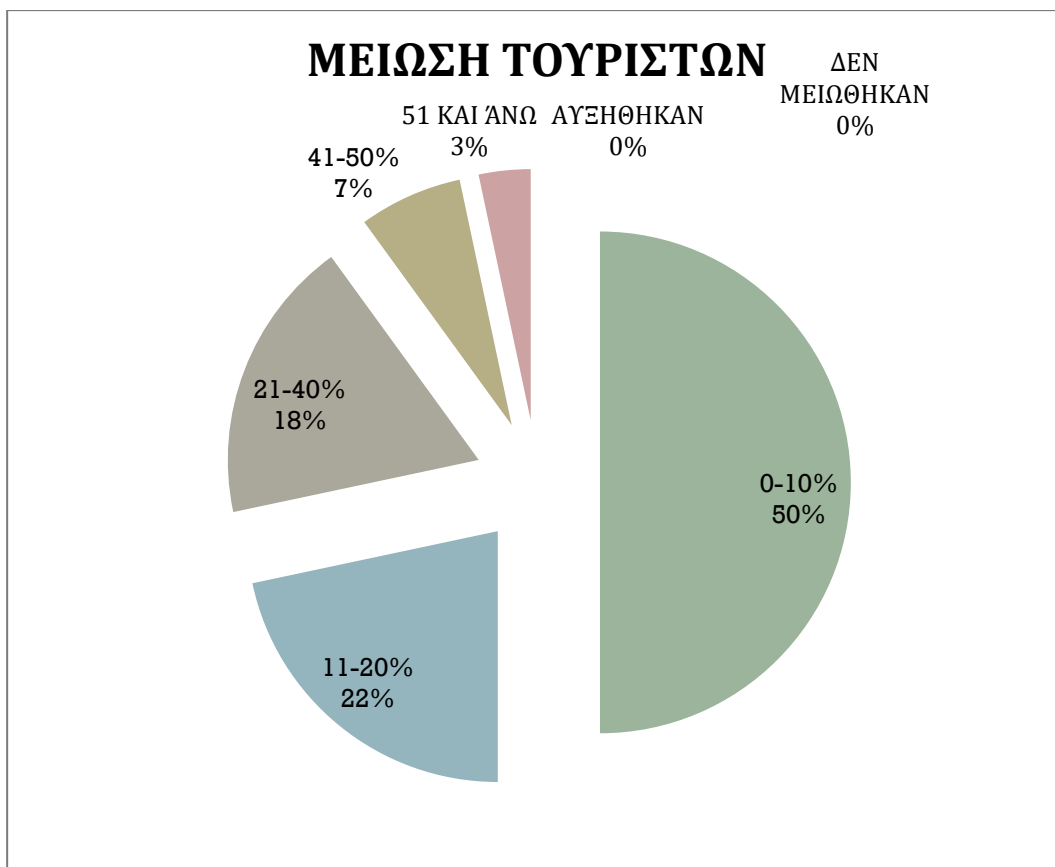
Η επιρροή του εξωτερικού τουρισμού στις επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά είναι μικρή εφόσον έχουν επηρεαστεί λίγο σε ποσοστό 41%, καθόλου σε ποσοστό 34%, αρκετά σε ποσοστό 15%, πολύ σε ποσοστό 7% και πάρα πολύ σε ποσοστό 3%.

13. Μείωση τουριστών σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά

Διάγραμμα 26

Η μεγαλύτερη μείωση της τουριστικής κίνησης των επιχειρήσεων που προσφέρουν υπηρεσίες, με ποσοστό 30%, βρίσκεται μεταξύ του 21-40%. Ακολουθούν, το ποσοστό 28% μεταξύ 41-50%, με 17% το 0-10%, με 12% το 11-20%, με 10% δεν μειώθηκαν, με 3% μειώθηκαν από 51% και άνω ενώ δεν αυξήθηκαν καθόλου.

Διάγραμμα 27

Στις επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά η μείωση αγγίζει το 50% στο διάστημα 0-10%, για το διάστημα 11-20% η μείωση είναι 22%, για το 21-40% είναι 18%, για το 41-50% είναι 7% και για το 51% και άνω είναι μόλις 3%. Οι τουρίστες δεν αυξήθηκαν καθόλου.

14. *Ευθύνεται μόνο η οικονομική κρίση για την πτώση της τουριστικής κίνησης*

Διάγραμμα 28

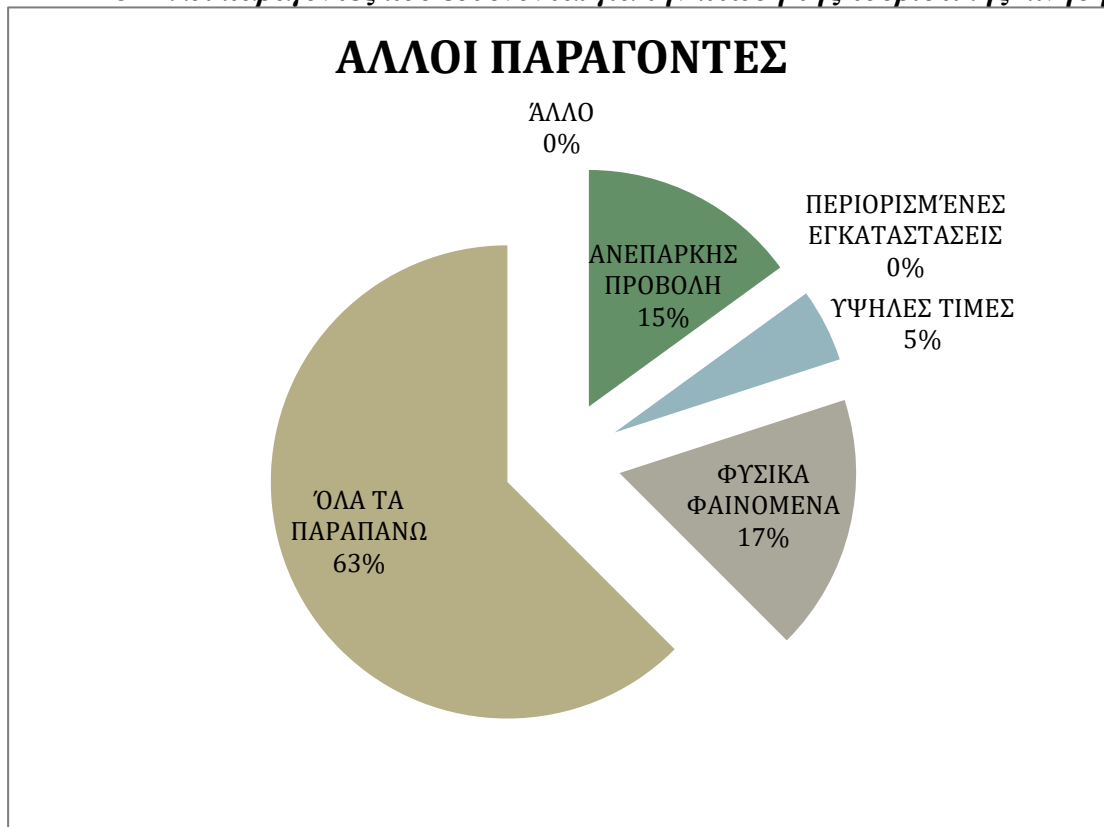
Στις επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες το μεγαλύτερο ποσοστό πιστεύει ότι δεν ευθύνεται μόνο η οικονομική κρίση για την πτώση της τουριστικής κίνησης σε ποσοστό 66%.

Διάγραμμα 29

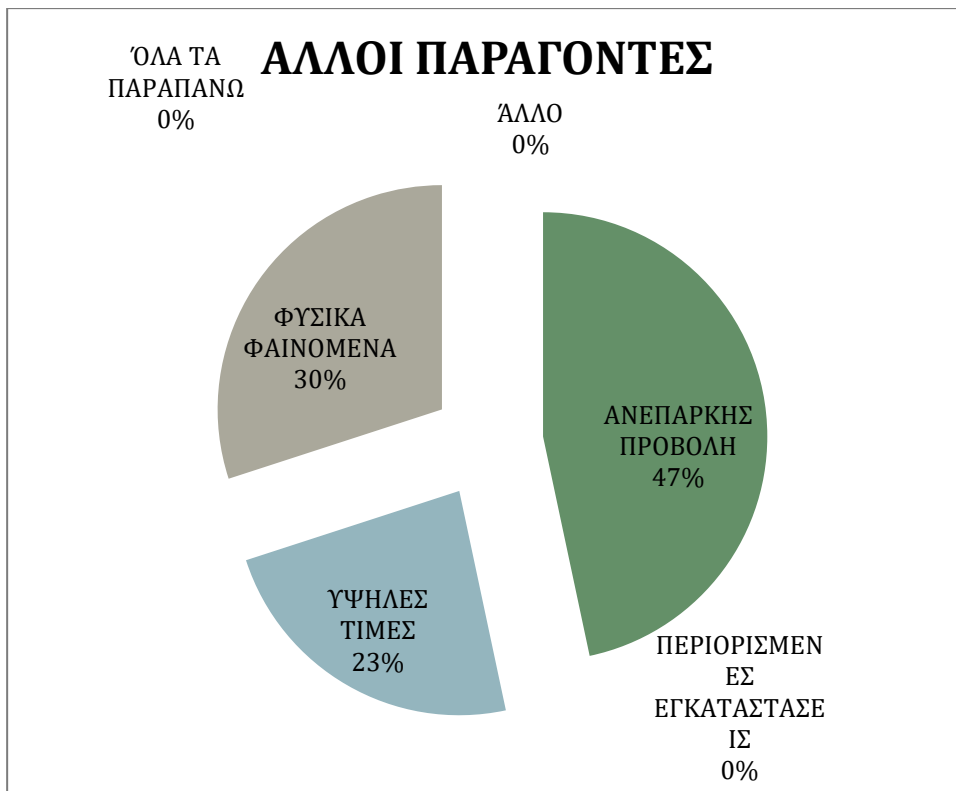
Επίσης το ίδιο συμβαίνει και στις επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά, με ποσοστό 75%.

15 Άλλοι παράγοντες που ευθύνονται για την πτώση της τουριστικής κίνησης

Διάγραμμα 30

Οι επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες πιστεύουν ότι για την πτώση της τουριστικής κίνησης του νομού δεν ευθύνεται μόνο η οικονομική κρίση αλλά πολλοί παράγοντες. Μερικοί από αυτούς είναι η ανεπαρκής προβολή, τα φυσικά φαινόμενα που έχουν επηρεάσει το νομό καθώς, οι υψηλές τιμές καθώς και όλα τα παραπάνω.

Διάγραμμα 31

Οι επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά πιστεύουν πως σε μεγάλο ποσοστό ευθύνεται η ανεπαρκής προβολή με ποσοστό 47% και αμέσως μετά ακολουθούν τα φυσικά φαινόμενα με ποσοστό 30%. Τέλος οι υψηλές τιμές με 23%.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαρβαρέσος Στέλιος, (2000), «*Τουρισμός : έννοιες, μεγέθη, δομές (η ελληνική πραγματικότητα)*», Αθήνα, Εκδόσεις Προπομπός (Β' Έκδοση)
- Λαγός Δ., (2005), «*Τουριστική Οικονομική*», Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική
- Κοκκώσης Χ. και Τσάρτας Π., (2001), «*Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον*», Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική
- Γεώργιος Κουφάρης, (2010) , «*Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές*», Περιοδικό Χρήμα, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010
- Ευθυμίου Α., Κανακίδου Χ. και Μανωλακούδη Θ., (2009), «*Η οικονομική κρίση του 2008-2009 και πως επηρεάζει τον κλάδο της ένδυσης στην Ελλάδα*», Πτυχιακή εργασία, Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα εμπορίας και διαφήμισης
- Τσίμας, Π., (2011), «*Το ημερολόγιο της κρίσης*». Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο
- www.unwto.org